

Stenogrammid

XIII Riigikogu, VIII Istungjärk, täiskogu korraline istung

Teisipäev, 18.12.2018, 10:00

Toimetatud

10:00 Istungi rakendamine

1. 10:05 Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (Keskkonnaameti ja Keskkonnainspektsiooni ühendamine) eelnõu (710 SE) teine lugemine
2. 11:10 Politsei ja piirivalve seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (673 SE) teine lugemine
3. 11:18 Kohtute seaduse ja kriminaalmenetluse seadustiku muutmise seaduse eelnõu (776 SE) esimene lugemine
4. 11:35 Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse ning põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduse muutmise seaduse eelnõu (762 SE) esimene lugemine
5. 12:25 Isikuandmete kaitse seaduse rakendamise seaduse eelnõu (778 SE) esimene lugemine

10:00 Istungi rakendamine

10:00 Aseesimees Enn Eesmaa

Tere hommikust, austatud Riigikogu! Täiskogu VIII istungjärku 12. töönädala teisipäevane istung on alanud. Nüüd on eelnõude ja arupärimiste üleandmise kord. Palun, Andres Herkel!

10:00 Andres Herkel

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Mul on üle anda Riigikogu otsuse "Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele" eelnõu, mis näeb ette, et kehtestataks sanktsioonid seoses Ukraina aluste ründamise ja hõivamisega Kertši väinas. See, et Riigikogu kiirelt reageeris ja võttis vastu avalduse, milles rõhutas ka sanktsioonide laiendamise vajadust, oli väga õige. See initsiatiiv ei ole rahvusvaheliselt väga tugev olnud, aga Eestil on võimalus seda kõike ise teha. Siin eelnõus on mainitud ka need isikud: üks kindral, üks kontradmiral ja Riigiduuma liikmed kindralpolkovnik Piskarjov ja Aleksei Puškov, informatsioonipoliitika komisjoni esimees. Meil oli ausalt öeldes üsna raske leida neid tegelasi, kellel juba Euroopa Liidu sanktsioone peal ei ole. Aga me arvame, et need isikud on Kertši väina sündmustega väga tihedalt seotud. Sellist eelnõu saab kodukorra järgi esitada ainult fraktsioon, aga mul on hea meel, et sümboolselt andsid sellele oma allkirja ka Mart Nutt ja Henn Põlluaas. Meie kolmekesi oleme Riigikogu liikmed, kellele on kehtestatud sissesõidukeeld Venemaa Föderatsiooni. Ma arvan, et meil on täielik õigus, arvestades neid sündmusi, vastata samaga. Kui keegi arvab, et Riigikogu ei suuda neid küsimusi kiirelt menetleda, siis võib teha ju niimoodi nagu ühe täna menetluses oleva eelnõuga, et juhataja võtab kohe vaheaja, määrab juhtivkomisjoni ja me jõuame eelnõu enne Riigikogu töö ammendumist siin menetleda küll. Aitäh!

10:02 Aseesimees Enn Eesmaa

Head kolleegid! Kui lepiks kokku, et kui saal madaldab oma volüümi näiteks 8. positsioonilt 6-nda peale, siis mikrofoni ees rääkija ei pea tõstma oma volüümi näiteks 5-ndalt 9-nda peale? Kuulame Raivo Aegi. Palun!

10:03 Raivo Aeg

Head kolleegid! Soovin anda Riigikogu juhatusse üle Kaitseväge korralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu. Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon koos riigikaitsekomisjoniga ja asjaomaste ministeeriumide esindajatega arutas antud eelnõu 9. oktoobril ja 13. novembril 2018.

Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon kiitis oma tänasel erakorralisel istungil seaduseelnõu ja seletuskirja teksti heaks ning otsustas algetada seaduseelnõu. Põhimõtteliselt on eelnõu eesmärk anda Kaitseväele lisaõigused taustakontrolli ülesande eesmärgipäraseks täitmiseks ja samuti inimallikaluuresse kaasatud isikute usaldusväärsuse kontrollimiseks. Peale selle nähakse kaitseväeluurele ette lisameetmete võimalused, et Kaitseväe rajatistes ja Kaitseväe territooriumil julgeolekumeetmeid võtta ning julgeolekuintsidente ennetada. Aitäh!

10:04 Aseesimees Enn Eesmaa

Olen Riigikogu juhatuse nimel vastu võtnud kaks eelnõu, menetleme neid vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele. Head kolleegid, kohaloleku kontroll, palun!

Kohaloleku kontroll

Istungist võtab osa 75 saadikut.

1. 10:05 Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (Keskkonnaameti ja Keskkonnainspektsiooni ühendamise) eelnõu (710 SE) teine lugemine

10:05 Aseesimees Enn Eesmaa

Tänane esimene päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud Vabariigi Valitsuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (Keskkonnaameti ja Keskkonnainspektsiooni ühendamise) eelnõu 710 teine lugemine. Palun kõnetooli keskkonnakomisjoni liikme Andres Metsoja.

10:06 Andres Metsoja

Austatud eesistuja! Tere hommikust, head parlamendiliikmed! Tõepoolest, minul on võimalik rääkida, mis toimus antud eelnõuga kahe lugemise vahel. Minu käsutuses on selleks komisjoni istungi protokoll nr 177. Sellel istungil tehti väikestviisi haldus- ja riigireformi jaoks vajalikke muudatusi ja arutati seda eelnõu taas kord. Olgu öeldud, et eelnõu algatas Vabariigi Valitsus 8. oktoobril 2018. aastal, esimene lugemine lõpetati 13. novembril ning muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrati 27. november kell 16. Riigikogu liikmed, fraktsioonid ja teised komisjonid eelnõu kohta muudatusettepanekuid ei esitanud. Keskkonnakomisjon otsustas esitada eelnõu kohta ühe muudatusettepaneku, mis oli ajendatud Keskkonnaministeeriumi kantsleri Meelis Mündi ehk ministeeriumi ettepanekust. Selle muudatusettepanekuga muudetakse seaduse jõustumise aega ja sellega seoses ka Vabariigi Valitsuse seadusesse lisatavas §-s 105¹⁴ "Keskkonnaameti ja Keskkonnainspektsiooni ühendamise korraldamine" sätestatud ühinemise korraldamisega seotud tähtaegu. Eelnõus on tehtud keelelisi ja tehnilisi täpsustusi, mis ühelgi juhul ei muuda eelnõu sisu.

Keskkonnakomisjon esitas Meelis Mündile küsimusi. Üks olulistest küsimustest oli seotud ameti töökorraldusega. Meelis Münt vastas, et vahepeal on tegeletud ühendatud tugiosakondade juhtide valikuga ja samuti uue direktori konkursiga. Lisaks päriti asukoha kohta. Meelis Münt kinnitas, et uue Keskkonnaameti ühendatud juriidiliseks aadressiks saab Pärnu.

Juhtivkomisjon tegi ka otsused ja ettepanekud. Keskkonnakomisjon otsustas saata eelnõu teiseks lugemiseks Riigikogu päevakorda tänaseks ja teha ettepaneku eelnõu teine lugemine lõpetada. Juhul kui teine lugemine lõpetatakse, on loomulikult ettepanek saata eelnõu kolmandale lugemisele. Aitäh!

10:09 Aseesimees Enn Eesmaa

Ettekandjale on küsimusi, näiteks Külliki Kübarsepal. Palun!

10:09 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea aseesimees! Hea komisjoni ettekandja! Viimastel päevadel on aktiveerunud n-ö vastaste teadaanded, et ärge toetage antud eelnõu. Üks sisulisemaid argumente, mida ma olen nendest välja noppinud, on etteheide, et Keskkonnaamet annab välja load ja kui nüüd kaob Keskkonnainspektsioon, kes peaks kontrollima praeguse Keskkonnaameti antud lube, siis n-ö kontrollimehhanism hägustub. Mis oleks komisjoni vastus sellele väitele, et võib olla oht, et n-ö võimude lahusus hajub?

10:10 Andres Metsoja

Aitäh, hea küsija! Tegelikult on siin kaks aspekti. Üks puudutab üldist seadusloomet. Ma pean tunnistama, et me keskkonnakomisjonis oleme üsna sageli olukorras, kus seadustes või määrustes on justkui hall ala, mis on tihti tingitud selles valdkonnas tehtud muudatustest. Üks sellistest teemadest on meil alati kalapüük, sest püüniste muutumine tekitab olukorra, kus kalureid tuleks justkui trahvida. Siis me istume tihtilugu keskkonnakomisjonis koos ja arutame, kuidas seda olukorda mõistlikult lahendada. Tegelikult ka kalurid – ei saa küll öelda, et alati, aga tihtilugu – on käitunud heas usus ja teadmises, et keskkonnale tekkiv kahju ei ole domineeriv. See on asja üks pool.

Teine pool asjast tõepoolest puudutab konkreetset juhtumipõhist käsitlemist, kui Keskkonnaamet on andnud justkui positiivse sõnumi, et nii võib teha, aga kuskilt on tekkinud teadmine või on kolmas osapool, kes teab, et tegelikult ei oleks tohtinud nii käituda. Vaadake, ega me head vastust ei ole leidnud. Tarkus jõuab üldiselt inimeste pähe ikka koostöö abil, mitte nurka maalimise teel. Meie nägemus keskkonnakomisjonis ja ka ministeeriumi nägemus on olnud, et neid tegevusi tuleb rohkem ühitada. Tõsi, menetluslik pool tuleb hoida lahus, nii ei saa olla, et see inimene, kes annab loa, ka seda kontrollib. Aga on eraldi mehhanismid, kuidas seda reguleerida. Loomulikult peab igas asutuses toimima ka järelevalve, ega teisiti ei saa.

10:12 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Laine Randjärv!

10:12 Laine Randjärv

Aitäh, hea juhataja! Austatud ettekandja! Mul on võib-olla natuke triviaalne küsimus, aga saatan peitubki tihtilugu piasjades. Igasuguste ametkondade ühendamisel soovitakse optimeerida, ütleme, juhtimist, et see oleks dünaamilisem, ja optimeerida koosseisu. Täpselt kui palju inimesi selle ühendamise ajal oma töö kaotab, kui paljud koondatakse ja kui palju see maksma läheb? Igasugune optimeerimine on alguses kindlasti küllaltki kallid ettevõtmised. Lisaks sellele, et tuleb maksta koondamisraha, tehakse igasuguseid muid ümberkorraldusi. Me oleme kuulnud asutustest, kus ka logo ümbertegemine maksab, ma ei tea, sadu tuhandeid. Kui palju selle uue brändi lansseerimine kokku maksab?

10:13 Andres Metsoja

Aitäh! Meile on selle küsimuse peale vastatud nõnda, et otseselt keegi tööd ei kaota. Kindlasti vaadatakse funktsioonid üle ja esimeses etapis toimub kahe asutuse ühendamine. Loomulikult, kui hakkab juhtima uus juht, üks inimene hakkab juhtima seda ühendasutust koos kõigi selle osakondade ja seal olevate hierarhiatega, siis üks aeg annab arutust. Mis puudutab nimemuutust ja selle maksumust, siis meile on kinnitatud, et sellega ulmelisi kulusid ei kaasne. Tõsi küll, kindlasti tuleb muuta blankette ja selle teemaga tuleb tegeleda, aga mingisugust peapööritust sellega ei kaasne.

10:14 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Külliki Kübarsepp!

10:14 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea aseesimees! Ma jätkan oma küsimust selliselt: kas on olemas selge uue ühendameti kontrollimise mehhanism ja kes seda kontrolli teostab? Kas te olete komisjonis rääkinud, milline on kontrolli n-ö regulaarsus, sagedus?

10:14 Andres Metsoja

Aitäh! Kindlasti baseerub selline asutuseülene kontroll Riigikontrollil. Riigikontroll on oma auditis ka öelnud, et nemad näevad positiivsena seda, et need kaks asutust ühendatakse. See on olnud ka Riigikontrolli ettepanek. Aga Riigikontroll ei ole kindlasti see, kes tegeleb igapäevase järelevalvega. Selleks on ikkagi loodud järelevalveüksused organisatsiooni sees: siseaudiitorid, kes osutavad ja viitavad probleemidele. Kui on midagi kriminaalset, siis tegelevad sellega juba järgmised asutused. See loogika baseerub üldisel raamistikul.

10:15 Aseesimees Enn Eesmaa

Jürgen Ligi.

10:15 Jürgen Ligi

Aitäh! Reguleerija ja kontrollija organisatoorses mõttes ühe katuse alla panemine toob kaasa suure huvide konflikti riski. Ma sain ettekandest aru, et siin on mingid peened mehhanismid, mis sinna siiski seina vahele ehitavad. Kas saaks täpsemalt teada, kuidas seda selles uues ametis loodetakse lahendada?

10:16 Andres Metsoja

Eks see peenmehhanism ole inimeste lojaalsus ja pädevus nendes valdkondades, mitte miski muu tegelikult selle vastu ei saa. Me teame ka eelnevate näidete põhjal, kui asutusi on ühendatud, ühe katuse alla viidud, et pigem tekivad ikkagi identiteediprobleemid. Inimesed tunnetavad, et neid on millestki lahti rebitud. See emotsionaalne pool on väga tugev, aga see ei saa kuidagi väljenduda eesmärkides, see ei saa jääda kaasa lohisema, vaid tuleb inimestel aidata teatud mõttes seda üle elada, viies organisatsiooni uuele tasandile. Kuid ma arvan küll, rääkides nendest seintest kahe organisatsiooni vahel huvide konflikti mõttes, et see piir on nagunii juba hägustunud. Te kõik olete saanud ka kirja, mis eelnõu puudutab. Eesti Metsa Abiks on toonud välja näiteid ja see probleem on nende arvates justkui ka täna olemas. Kui see on täna olemas, siis tuleb sellega tegelda, et seda homme ei oleks.

10:17 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Keit Pentus-Rosimannus!

10:17 Keit Pentus-Rosimannus

Aitäh, hea juhataja! Austatud ettekandja! Ma pean kõigepealt pisut korrigeerima paari eelmist küsijat. Ei ole päris täpne, nagu oleks nendele riskidele ja ohtudele hakatud tähelepanu juhtima alles nüüd. Kui me vaatame selle eelnõu esimest lugemist, mis toimus 11. novembril siinsamas saalis, siis on näha, et arutelu oli päris pikk ja enamikku nendest küsimustest, mis praegu on üles kerkinud, küsiti ka siis. Ma pean ütlema, et probleemi või riski võimalus, kui kontrollija ja lubade väljastaja mitte lihtsalt ei ole edaspidi ühes majas, vaid nad on ühes asutuses, on endiselt õhus. Ma ei ole saanud kahjuks täna vastust, kuidas seda probleemi täpselt maha võtma hakatakse, kuidas tagatakse, et see oht ja risk ei realiseeruks. Kas te saaksite sisulises mõttes selle veel kord lahti rääkida? See, et omavaheline liitumine on oluline, on niikuinii selge. Aga siin me ei liida mitte lihtsalt kahte asutust, vaid me liidame kahte erineva funktsiooniga asutust.

10:18 Andres Metsoja

Aitäh! Neid küsimusi me oleme tööpoolest komisjonis küsinud. Laua taga on olnud nii Keskkonnaameti juht kui ka Keskkonnainspektsiooni juht ja nad on väga selgelt väitnud, et nad ei näe selles probleemi. Seda, et siin probleemi ei ole ja seda teemat on võimalik nii juhtimislikult kui ka juriidiliselt väga selgelt kanaliseerida, näitab kas või prokuratuuris toimunu, kus asutusi on viidud erinevate funktsioonide täitmise kontekstis ühte majja kokku ja asjad toimivad. Tihti on saanud poliitilistest väljaütlemistest tööpoolest lugeda välja seda riski ja väga suurt riski. Aga ma veel kord ikkagi jõuan selleni, et see sõltub inimeste pädevusest, kindlasti sisekontrollist ja ka õigusaktidest. Kuid neid asju tuleb vaadata summeerituna ja kindlasti seda probleemi selle üksiku kaasuse kontekstis me siit parlamendisaalist ei lahenda. Valdonna tänased juhid ütlevad, et seda on võimalik teha. Seda kinnitab ministeerium ja kinnitavad eri osapooled ning mina neid usaldan.

10:19 Aseesimees Enn Eesmaa

Mati Raidma.

10:19 Mati Raidma

Aitäh! Austatud ettekandja! Kas saaksid natukene kommenteerida selle uue asutuse Tallinnast väljaviimise teemat? Kas seda on arutatud? Sa väitsid, et keegi tööd ei kaota. Kas kõik asutuses töötavad inimesed on andnud nõusoleku Tallinnast lahkuda?

10:20 Andres Metsoja

Aitäh! Tulen tagantpoolt ettepoole. Kindlasti ei ole võimalik riiki reformida nõnda, et täna otsustame ja homme teeme. See on perspektiivküsimus, see on eesmärkide küsimus ja lõpptulemus sõltub sellest,

kuidas hakata tööd korraldama nii, et Eesti riiki oleks mitmes kohas, mitte ainult Tallinnas. Ma arvan, et otsus laiendada Pärnus asuvat üksust on mõistlik. Kindlasti ei saa seda teha nõnda, et me anname siit justkui seadusega rohelise tule ja järgmisel päeval istub juht koos osakondade inimestega laua taha ja ütleb, et kes nüüd läheb. Seda tuleb teha sisuliselt, evolutsiooniliselt, mitte revolutsiooniliselt. Ma usun, et uuel juhil on see tarkus olemas. Aga suunis riigi reformimiseks ei tule kunagi ilmselt ametnikelt, vaid see peab tulema siit saalist, poliitikutelt.

Mis puudutab seda küsimust, kes kaotab töö, siis sellele ma teatud mõttes juba vastasin. On öeldud selgelt välja, et kõigil on võimalik ühendasutuses jätkata. Kui keegi ikkagi ütleb, et ta ei soovi seda teha, siis see on konkreetse juhtumi teema ja ju siis osapooled peavad omavahel selgeks rääkima, kuidas töösuhe lõpetatakse, ilmselt siis koondamise teel. Aga inimesed on selle liitmise mõttega saanud harjuda juba pikalt, sest Keskkonnaameti ja inspeksiooni ühendamisest on räägitud ca kümme aastat ja täna me oleme jõudnud eelnõuga teisele lugemisele.

10:22 Aseesimees Enn Eesmaa

Jürgen Ligi.

10:22 Jürgen Ligi

Aitäh! Teist korda küsime siin kontrollija ja reguleerija huvide konflikti kohta, kui nad asuvad ühes majas, ühes organisatsioonis. Vastused kipuvad ikkagi olema sellised, et nii on juba praegu ka. See on väga halb vastus. Mina oleksin Rahandusministeeriumi näitel saanud kinnitada, et seal pole ühtegi sellist juhtumit, pole ühtegi sellist kahtlust, vastupidi, ja asi toimib ning on ka järelevalve. Aga tundub, et siin on asi juba käest ära. Ma arvan, et tegelikult ongi niimoodi läinud. Kas te olete arutanud põhjalikumalt, mis saaks siis, kui see inspeksioon muuta politseiüksuseks? Mis sellega muutuks ja miks see võiks halb mõte olla?

10:23 Andres Metsoja

Aitäh! See teema oli komisjonis arutelu all. Tõesti tõstatati ka teema, et äkki on ikkagi inspeksiooni ja politsei tegevusel rohkem ühist. Kui me räägime konkreetsest seaduse normist ja sättest, siis on tegemist ju üksusega, kes peab karistama, ja siit see karistusloogika menetluse läbiviimisel, mis järelevalve mõttes sarnaneb politseitöö loogikaga. Toodi ka näiteid jahikorralduse kontekstis. Kui korraldatakse ühisjahti, siis on alati võimalus tulla kohale ja seadusest tulenevalt on õigus kontrollida relvaluba. Selle olemasolu ei saa kontrollida tegelikult inspeksiooni töötaja üksi, vaid juures peab olema politseiametnik. Tekkis küsimus, kas seda on võimalik kuidagi andmebaaside kontekstis ühildada ja anda neid volitusi inspeksioonile, et alati ei peaks selleks politseiressurssi kaasama. Jällegi ei leidnud me lõplikku vastust sellele küsimusele, sest ilmselgelt ei olnud ka komisjoni tulnud seda küsimust selliselt lahendada.

Aga domineerivaks selles kontekstis, miks ikkagi amet ja inspeksioon koos, jäi see, et kompetents on sarnane. Me riigina liigume selles suunas, et põhimõtteliselt tuleb olla kitsaskohtade kõrvaldaja, mitte alati karistaja. Lahenduse kaudu ühiskonda suunata on palju õigem tee kui teha seda karistuse kaudu. See see valiku koht ongi olnud.

10:25 Aseesimees Enn Eesmaa

Krista Aru, palun!

10:25 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja! Ka esimesel lugemisel küsisin ma just sama, et lubade ja järelevalve viimine ühe katuse alla nõuab tõesti väga täpset regulatsiooni, väga selgeid arusaamasid, aga lõikab ära erinevate arvamuste võimaluse ja ka dialoogivõimaluse, mis on paljudes keskkonnavalastes küsimustes väga vajalik. Kuid kas komisjon, arutades seda problemaatikat, kohtus ka huvigruppidega? Me kõik saame praegu palju kirju, kus öeldakse, et see on väga halb seaduseelnõu. Kas komisjon on huvigrupid ära kuulnud? Ma ei mõtle siin ministeeriumiga kohtumist.

10:26 Andres Metsoja

Aitäh! Me oleme komisjonis seda arutanud vähemalt kolmel korral. Esimene kord oli kohe istungiperioodi alguses, kui ministeeriumi esindajad tulid koos ministriga tutvustama neid plaane, mis olid kavas. Meile tehti lihtsalt ettekanne ja me kuulasime selle ära. Teistel kordadel me oleme juba tegelenud menetlemisega. Ma pean ütlema, et kahe lugemise vahel ei tulnud ühtegi muudatusettepanekut. Ma saan aru, et sellest tulenevalt ei ole ka keskkonnakomisjoni esimehel olnud võimalik kedagi laua taha kutsuda, sest keda siis kutsuda. Kiri MTÜ-lt Eesti Metsa Abiks laekus 17. detsembril ja mingit lisakaasamist ei ole selles mõttes toimunud.

10:27 Aseesimees Enn Eesmaa

Aivar Sõerd.

10:27 Aivar Sõerd

Aitäh, austatud juhataja! Austatud ettekandja! Selliseid näiteid on kindlasti praktikas veel olnud, et asutuses tegeldakse samal ajal järelevalve ja kontrollimisega, aga siis on loodud tulemüürid. Ma sain praegu aru, et sellele ei ole mõeldud, vaid on ainult usk, valdkonnajuhid usuvad, et reguleerijate ja kontrollijate vahel huvide konflikti ei ole, ja ministeerium usub, et ei ole. Aga mida konkreetselt on tehtud? Kas mingisuguseid organisatsioonilisi ja infotehnoloogilisi tulemüüre on üldse kavas luua või jääbki kõik sellisele usutasandile, kõik usuvad, et probleemi pole?

10:28 Andres Metsoja

Aitäh! Ei, ma arvan, et meie riik areneb edasi. Ta on juba arenenud sinnamaani, et registrites jääb märk maha, kes on seal käinud ja mida vaadanud. Me teame, et aktide koostamine on täpselt samamoodi paigas, see ei ole umbisikuline. See kõik toimib. Vaadake, sellest usuküsimusest rääkisin ma seepärast, et ma ei ole selle asutuse juht ja ma ei ole kantsler. Mul on väga raske kommenteerida kõiki üksikasju inspeksiooni või Keskkonnaameti menetluse poole pealt. Mul ei olegi võimekust seda teha, sest seda nii detailselt komisjonis ei käsitletud. Aga neid halle alasid on ju tegelikult väga palju. Olen olnud maavanema rollis (maavalitsusi küll enam ei ole). Ma tean, et ühtepidi me tegelesime planeerimisega, teistpidi planeerimise järelevalvega. Me tegelesime ühistranspordi korraldamisega ja ühistranspordi järelevalvega. Need hallid varjundid on ühiskonnas olemas alati ja igal pool. Kui me ütleme, et anname maavalitsuste asemel rohkem jõudu omavalitsusliitudele, siis me teame, et omavalitsusliitude juhatustes istuvad üldjuhul omavalitsusjuhid, kes ühe käega osalevad raha eraldamises omavalitsuse eelarvest ja teise käega osalevad ühiseelarve kulutamises. Ma ei näeks ühiskonda klaustrofoobilisena, et on ainult kastid, mille sees elu toimub. Elu on ikka laiem. Loomulikult tuleb tegeleda järelevalvega, see on täiesti loomulik. Üks riik ei saagi teisiti toimida. Sellega tuleb tegeleda iga päev, sest kuritarvitusi on, aga kindlasti, kui on juba eeldus, et me ei suuda nende kuritarvitustega hakkama saada, siis ei olegi elus ilmselt võimalik edasi liikuda. Need asjad käivad käsikäes ja iga süsteem peab looma tegelikult enda sees uue süsteemi.

10:30 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Keit Pentus-Rosimannus!

10:30 Keit Pentus-Rosimannus

Aitäh! Hea ettekandja! Te ütlesite ühes oma vastuses, et riiki ei saa ega tohi juhtida nii, et täna mõtleme ja homme teeme. Ometi on sellesama meie ees oleva muudatuse puhul nii, et isegi asutuse juht on juba konkursi korras välja valitud, mis sest, et seadusandja pole isegi veel otsustanud, kas see muudatus üldse ellu viiakse. Nii et paraku on korralik kiirustamise maik sellel juures küll. Ütlesite ka, et sellest liitmisest on kümme aastat räägitud. Tõepoolest nii on, on räägitud, aga seda pole tehtud, sest pole õigeks ega mõistlikuks peetud, et muudatuse järel kaob sisuliselt iseseisev, eraldiseisev kontrollija. Keskkonna vastu tehtavad kurjad teod on sedavõrd tõsised asjad, et kontrollija peab igal juhul olemas olema ning ta peab olema tugev, iseseisev ja eraldiseisev üksus. Kui nii suuri ja põhimõttelisi muudatusi kavandatakse, siis reeglina tehakse enne väga põhjalikud analüüsid ja palutakse appi analüüsijad ka väljastpoolt. Millised analüüsid selle otsuse aluseks on olnud?

10:31 Andres Metsoja

Aitäh! Nagu ma ütlesin, üks sellise muudatuse soovitaja on olnud Riigikontroll. Kindlasti on selle kümne aasta jooksul seda teemat analüüsitud. Te ütlesite, et seda muudatust ei ole õigeks peetud, aga alati on ka selle otsuse aluseks olnud ju analüüs. Ma ei tea, millised olid analüüsid kümme või viis aastat tagasi, igal juhul on tänaseks jõutud sinnamaani, et öeldakse, et see otsus on mõistlik, ega nähta probleemi.

10:32 Aseesimees Enn Eesmaa

Andres Herkel.

10:32 Andres Herkel

Aitäh, austatud juhataja! Austatud ettekandja! Üldiselt on sellised ühendamised ju sammud õiges suunas, aga siiski pean nende kahe funktsiooni ühendamise kohta tunnistama, et ei ole saanud veenvat seletust. Jah, kui Riigikontrolli seisukoht on selline, siis see on väga meeldiv, aga samal ajal ma püstitaks ikkagi küsimuse, kas te olete ka õiguskantsleri ametkonnaga suhelnud. Neil on päris tugev ekspertiisivõime, ma arvan, selles küsimuses. Tavaliselt käivad kõik sellised asjad, mis puudutavad riigiasutuste ühendamist, ka põhiseaduskomisjonist läbi. Antud juhul menetleb seda üksnes keskkonnakomisjon. Kas te olete ka põhiseaduskomisjonilt arvamust küsinud? Mulle ikkagi tundub, et selgitused ei ole praegu piisavalt veenvad.

10:33 Andres Metsoja

Aitäh! Kõigepealt õiguskantsleri kohta. Õiguskantsleri arvamust minu teada selle eelnõu kohta ei ole küsitud, aga ma usun, et õiguskantsler on istunud valitsuskabinetis laua taga, kui valitsus on seda eelnõu menetlenud. Küllap oleks õiguskantsleril olnud võimalus ka reageerida. See oli punkt 1. Punkt 2 on see, et me kõik mäletame väga hästi, kui õiguskantsler on siitsamast kõnetoolist mitmeid kordi öelnud, et kaalutlusõigus kui norm peaks olema Eestis rohkem kasutusel. Ma mäletan, et vägagi mitmel korral on õiguskantsler ka keskkonnakomisjonis toonud konkreetseid näiteid selle kohta, et normi kinnikirjutamine ei ole hea lahendus, tuleb jätta ametnikule ruumi kaaluda kas eri osapoolte või suundade vahel. Ma arvan, et Keskkonnaameti ja Keskkonnainspektsiooni ühendamine on ka kaalutlusõiguse n-ö võimaluse sisustamiseks väga õige samm. Sest veel kord: me ei suuda kõike ette ära reguleerida, seda on elu näidanud. Muudatused toimuvad nii kiiresti ja ka siin parlamendis me tegeleme tihti muutuste juhtimisega, sest ühiskond muutub. Me ei saa istuda nurgas ja öelda, et me seda ei tee, sest ühel hetkel me oleksime nõnda kriisis. Inimesed peavad saama rohkem suhelda, nad peavad saama kompetentsi koondada, sest selle pealt tuleb tarkus otsuseid teha. Siin oli küsimus põhiseaduskomisjoni kohta. Põhiseaduskomisjoni menetluses minu teada see eelnõu ei ole olnud.

10:34 Aseesimees Enn Eesmaa

Peeter Ernits.

10:34 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Praegu toimub kahe asutuse ülepeakaela kokkupanemine. Muuseas, omal ajal, kui nad lahku viidi, toodi põhjuseks see, et ei ole võimalik, kui üks annab loa ja teine kontrollib, sest see tekitab keerulise olukorra. Aga praegu pannakse nad ülepeakaela kokku ja ülemuseks pannakse inimene, kes valdkonda absoluutselt ei tunne. Minu küsimus on, kes tegelikult hakkab kogu seda protsessi suunama.

10:35 Andres Metsoja

Aitäh! Ma ei saanud aru sellest küsimusest, et kui juhiks pannakse inimene, kes valdkonda üldse ei tunne, et kes siis seda protsessi juhib. Juhid peaks juhtima ja nende juhtide hulka kuulub ka parlament. Selleks me seda teemat siin saalis ju täna arutamegi.

10:35 Aseesimees Enn Eesmaa

Helmut Hallemaa.

10:35 Helmut Hallemaa

Aitäh, eesistuja! Hea ettekandja! Küsisin ka eelmine kord peaaegu samas kontekstis, aga nüüd laiendan seda küsimust. Mul on endal kogemus selles valdkonnas, ma olen olnud nii sisuline töötaja looduskaitsevalitsuse juhataja asetäitjana ja peaökoloogina kui ka inspektor ühes isikus. Kindlasti on selles töös oma võlud ja valud. Aga ma küsin nüüd niimoodi. Me läheme ju Eesti taasiseseisvuse algusaegade juurde tagasi, kui need ametid olid koos, kuigi ameteid oli siis rohkem. Kas ikkagi selle aja jooksul on kaalutud, mis olid selle süsteemi plussid ja mis olid miinused? Teine osutus on see, et ega põhiseaduskomisjonist pole paraku ka teised liitmised läbi käinud, Tarbijakaitseamet, Tehnilise Järelevalve Amet ja kõik teised. Aga ma küsin ka sellist asja. Me räägime riigireformi kontekstis, et poliitika kujundamise peaks ametitest ja ka sihtasutustest tooma ministeeriumidesse tagasi. Kas sel juhul see küsimus oli laual, kas siin nähti seda võimalust ja kas seda probleemi üldse nähti?

10:36 Andres Metsoja

Aitäh! Konkreetselt nii seda küsimust komisjonis ei käsitletud, nii et mul on ka keeruline siin midagi öelda. Neid plusse ja miinuseid ongi toodud siit nurgast ja sealt nurgast. Jällegi, ma ei saa ainult konkreetse juhtumi põhjal, antud eelnõu põhjal öelda, et ma näen ainult siin neid plusse ja miinuseid ja analüüse. See analüüs peab olema ju meil kõigil oma peas samamoodi olemas. Parlamendiliikmetena siin saalis ja komisjonides toimetades me saame ju mingisuguse pildi eri situatsioonidest kokku kirjutada ja kokku maalida. Mina pean küll ütlema, et plusse kipub paremas ajupoolkeras olema rohkem kui miinuseid.

10:37 Aseesimees Enn Eesmaa

Jüri Adams.

10:37 Jüri Adams

Härja ettekandja! Ma vaatasin, et majandusministeeriumil on seitse mitmesugust allasutust, mis on ühel või teisel määral inspeksioonid, Sotsiaalministeeriumil on neid kaks, Eesti Pangal üks. Kui inspeksiooni põhitunnus on näiteks see, et tema põhiülesanne on kontrollida mingite tehniliste nõuete täitmist oma valdkonnas, siis äkki Keskkonnaministeeriumis on see inspeksioon valesti loodud? Ma mäletan, et omal ajal, peale Nõukogude sõjaväe lahkumist, olid kiirguseprobleemid olulised. Kindlasti on oluline mitmesuguste keemiliste ainete kasutamine looduses. Mida on veel Keskkonnaministeeriumi valdkonnas sellist, mis annaks inspeksiooni töö sisulise mõõdu välja?

10:38 Andres Metsoja

Oi, te küsite nii hästi, et mul on keeruline anda paremat vastust, kui oli teie küsimus. Aga me kindlasti mäletame sellist aastatetagust lugu, kui võrgusilma suuruse mõõtmisel võeti kasutusele innovatsioon. Kas te mäletate seda? Omega aparaadiga tuli hakata mõõtma võrgusilma suurust. See oli Euroopa Liiduga kokku lepitud, et nii tuleb käituda. No siis algas trall peale. Inspektorid ütlesid, et on keeruline mõõta, sest paat kõigub. Siis selgus, et kalurid olid väga ärritunud, sest Omegaga mõõtes tundusid kõik silmad väiksemad kui kiiluga mõõtes. Tekkis diskussioon, kas peab selle kiilu võrgusilma asetama või suruma, et mida see nagu tähendab. Siis jõudsime sinnamaani välja, et püüsinised tuli püügilt ära korjata, sest need justkui ei vastanud nõuetele, kuigi kalurid ütlesid, et nad on need Euroopa Liidu toetustega hankinud ja silmasuurused on ette kirjutatud olnud, ega nad ise pole neid kokku kudunud, eks ole. Kui võrgusilmad ei vasta seaduses või määruses nõutule, siis võib tekkida küsimus, kas kaluritel tuleb toetused tagasi maksta. Lõppude lõpuks me jõudsime sinnamaani, et mõõta saab üldse tamiili, mitte kapronit, aga meie passiivpüüsinised on üldiselt kõik tehtud kapronist, mitte tamiillist. Nüüd me põhimõtteliselt olemegi jõudnud selleni, et see etapp on üheskoos läbi elatud. Kõik on olnud häiritud, poliitikutud on sekkunud, ministeerium, amet ja inspeksioon on probleemi lahendanud. Nüüd me oleme jõudnud selleni, et ega vist Omegaga seda kapronit hästi mõõta ei saa, sest tamiil lihtsalt venib hoopis teistel füüsilistel alustel kui kapron. Vaadake, elu ongi selline. Kuidas sa seda siis määruste, järelevalve ja seaduse kontekstis täpselt paika paned? Viimati käisid siin saarlased ja ütlesid, et püünistega on jälle häda, tuleb kõik püügilt ära korjata, sest sinna on mingi vahekast ehitatud. See on ajalooliselt kogu aeg nii olnud, eks ole, aga määrus seda ette ei näe.

Ma tahan selle jutuga öelda lihtsalt seda, et meie siin parlamendis ilmselt peaksime ka iseennast rohkem usaldama, kui me näeme, et asju on võimalik lahendada koostöös. Teine variant on hakata

karistama ja öelda, et ei, rikkumine on toime pandud, me karistame ja siis muudame. Mina näen, et kui on selline hall ala ja põhimõtteliselt võiks karistada, aga ajalooliselt on see asi nii olnud või on direktiivi ülevõtmisega tekkinud mingisuguse muutus, siis tuleb pööda leida ühisosa, mitte iga kell karistama minna. Aga seda ühisosa ei ole paraku võimalik leida, kui inspeksioon kuulub politsei juurde ja Keskkonnaamet on eraldi. Ma väidan, et see on väga keeruline.

10:42 Aseesimees Enn Eesmaa

Mati Raidma.

10:42 Mati Raidma

Suur tänu! Pöördun tagasi eelmises vastuses kõlanud evolutsiooni ja revolutsiooni teemade juurde. Vaatan eelnõu ja näen, et kõik see juhtub 1. veebruaril 2019. Sisuliselt jääb alates sellest, kui me nüüd otsustame, kas need kokku panna või mitte, selleni umbes kuu. Evolutsiooniks on seda ülimalt keeruline pidada, kui hakata protsessi nüüd ette valmistama ja läbi viima. Kui seda on pikalt ette valmistatud, siis tekib mul teine küsimus: kas tõesti täitevvõim alles nüüd avastas, et Riigikogu peab ka oma sõna ütleva, ehk ignoreeris meid? Tulen tagasi ka esimese küsimuse juurde: mis inimestest saab, umbes kuu jääb aega?

10:43 Andres Metsoja

Aitäh! See osutus on väga asjakohane, et tegevõim peaks seadusandliku võimu peale rohkem mõtlema ja ilmselt tihemini mõtlema, mitte ainult siis, kui neil seda vaja on. Aga meil on jällegi võimalus ennast siin kehtestada. Seda kohtab üldiselt üsna sagedasti, see ei ole kindlasti esimene ega viimane kord. Eks see alga sellest, kas ja mida me menetlusse võtame ja kuidas menetluse jooksul käitume. Mis puutub nendesse inimestesse, kes on teinud oma tööd pühendumisega, jälle samamoodi usus, et nad teevad õiget asja, aga ühel hetkel öeldakse, et nüüd tuleb seda teha uuel moel ja uues organisatsioonis, siis mina saan aru, et nende kõikidega on suheldud, neid on hoitud kursis, et sellised muutused on tulemas. Asutusesisesed muudatused ja läbirääkimised osakonnajuhtidega on läbi viidud. Ma usun, et tänaseks on kõigile teada uue juhi nimi, sest see on käinud pressiteatest läbi. Jällegi, kumb oli enne, muna või kana? Jään vastuse võlgu.

10:44 Aseesimees Enn Eesmaa

Ants Laaneots.

10:44 Ants Laaneots

Aitäh! Ma jagan kolleegide kahtlusi. Terve talupojamõistus ütleb, et kahe vastandlike ülesannetega ameti ühendamise tekitab olukorra, kus piltlikult öeldes üks pool annab keskkonda puudutavaid lubadusi ja korraldusi, samal ajal peaks teine pool ehk sama juhtkonna all töötav Keskkonnainspeksioon tegema järelevalvet oma asutuse üle, ütleva nii, või selle esimese poole üle ja piirama oma juhtkonna väljastatavaid keskkonda kahjustavaid otsuseid. Kuidas see üldse on ühe asutuse raames võimalik? Kas teile ei näi see mitte sellena, et Keskkonnainspeksioon nullitakse täielikult ära?

10:45 Andres Metsoja

Aitäh! Ma ei ole kindlasti nõus sellega, nagu Keskkonnainspeksioon nullitaks ära. Keskkonnainspeksioonil on täita väga oluline roll ka sisendi andjana Keskkonnaametisse. Just seetõttu ma arvan, et kui need inimesed istuvad kuust kuusse ühes majas, tegelikult ühes süsteemis, siis töö tulemus on lõpuks ühiskonnaliikmete jaoks parem, ja ma loodan, et ka keskkonna jaoks parem.

10:46 Aseesimees Enn Eesmaa

Peeter Ernits.

10:46 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Loodusmehena on mul palju häid sõpru ja kolleege Keskkonnaametis ja Keskkonnainspeksioonis. Rääkisin ka viimase poole tunni jooksul mitmega neist. Nad ütlevad, et kuul

pähe, see on ülepeakaela tormamine. Ma küsisin selle kohta, et juhiks pannakse inimene, kes valdkonda ei tunne. Minu sõbrad samast süsteemist ütlevad, et neil on tendents, et juba osakonnajuhatajad ei pea oma valdkonda tundma. Sa ütlesid, et parlament juhib. Kas see on sinu meelest normaalne, kui isegi asutuse osakonnajuhid ei pea oma valdkonda tundma, peavad teadma ainult arve?

10:46 Andres Metsoja

Aitäh, hea Ernits! Me oleme siin saalis põhimõtteliselt otsustanud, et riigi kõrgematele ametikohtadele saavad inimesed nomineerimiskomitee või sellise valikukomitee kaudu, kus vaadatakse nendele inimestele otsa, vesteldakse nendega, viiakse läbi konkurss ja esitatakse siis kandidaat ministrile kinnitamiseks. Nii on see käinud. Minul ei ole mingisugust õigust kahelda konkursi võitnud ametijuhhi pädevuses, mul ei ole sellist õigust. Ma võin lugeda tema CV-d ja võin võib-olla tõepoolest puudusena välja tuua, et ta ei ole just keskkonnavaldkonna asjatundja, aga mina ei tea, kelle vahel valiti, ja mul ei ole siin õigust kritiseerida. Ma olen suhelnud ka Keskkonnainspektiooni ja Keskkonnaameti inimestega. Ameti inimesed Pärnumaa regioonist käisid mul hiljuti siin lausa külas ja väga mitmed teemad olid laual. Aga ma pean ütlema, et selle teema pärast ei valutanud keegi südant, keegi ei ütelnud, et kuule, see, mida te siin kavandate, on üks suur hullus. Sellist sõnumit ei tulnud. Võib-olla olin mina vale sihtgrupp. Aga ma pidasin õigeks selle ära öelda.

10:48 Aseesimees Enn Eesmaa

Jüri Adams.

10:48 Jüri Adams

Härja ettekandja! Vabandust, kui ma ei osanud eelmist küsimust hästi sõnastada. Teie vastus oli selles mõttes hea, et see teema, milline on Euroopa Liidu ja võrgusilmade omavaheline suhe või kas seda üldse on või ei ole, ei ole kindlasti ühegi klassikalise inspektiooni teema. Mina kujutan siiski ette, et inspektioonide põhilised teemad on need, mis ei ole, ütleme, asutusespetsiifilised, vaid puudutavad tervet elanikkonda, näiteks õhu puhtus, kiirgusoht, samuti keemilised mürgid meie alal jne. Inspektioonid on tavaliselt asutuse sellised osad, mis saavad teha oma otsuseid, mida ameti peadirektor või minister ei saa muuta, kuna tal ei ole vastavat tehnilist pädevust. Nii et see on mu küsimus, et kust see nüüd tuleb.

10:49 Andres Metsoja

Aitäh! Mina kujutan ette, et ega inspektiooni roll sellest ei muutu. Inspektiooni roll on ju õigusaktides väga täpselt kindlaks määratud, see, millega ta peab tegelema. Kui küsida, kas ta saab vahendeid juurde ja kas sellest läheb midagi paremaks, kas inspektioon saab oma tööd paremini teha, siis mina väidan ja mulle on väitnud nii inspektiooni kui ka ameti inimesed, et asjad lähevad paremaks siis, kui osapooled saavad töö käigus jooksvalt ja järjepidevalt küsimusi lahendada. Mulle tundub selle väite põhjal, et see ei ole piisavalt hästi kaetud olnud, ikkagi on vahel olnud klaaslagi või -sein või -põrand, kuidas tahes. Kas see on tulenenud sellest, et on kaks organisatsiooni, kaks erinevat mõttelaadi ja arusaama, või on asi milleski muus, seda süvaanalüüsi ma tõesti näinud ei ole. Aga küllap on nii, et kui kaks organisatsiooni on pikka aega arenenud, siis nad on kujundanud ennast ise ja oma loogikaga. On tekkinud see oma maailm.

10:51 Aseesimees Enn Eesmaa

Urmas Kruuse.

10:51 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Väga auväärt ettekandja! Kas nende arutelude käigus ei räägitud võimalusest, et mis puudutab teatud ministeeriumite järelevalvet, võib-olla antud kontekstis räägiks näiteks Maaeluministeeriumist ja Keskkonnaministeeriumist, siis võiks nende nn järelevalveorganisatsioone või -institutsioone ühendada? Palju on räägitud ka sellest, et teatud menetlusprotsessides jäävad inspektorite käed lühikeseks, aga kui nad oleksid näiteks Politsei- ja Piirivalveameti koosseisus, siis nad saaksid töötada hulga tõhusamalt, selleks et tagada nii konkurentsi kui ka näha, kui inimesed võib-olla ei käitu väga seaduskuulekalt. Kas seda arutelu ei olnud? Unistusest,

et Keskkonnaministeerium ja Maaeluministeerium oleksid üks, praegu poliitilisel tasandil rääkida eriti ei saa, seda valmidust vist pole.

10:52 Andres Metsoja

Aitäh! Ei, sellisel kujul seda teemat komisjonis ei käsitletud.

10:52 Aseesimees Enn Eesmaa

Henn Põlluaas.

10:52 Henn Põlluaas

Aitäh, hea eesistuja! Lugupeetud sõnavõtja! Teatavasti on inspeksioonis ja ametis erinev palgatase, see erineb üsna suuresti. Lisaks on inspeksioonis veel igasugused motivatsioonipaketid jne. Sa enne mainisid, et mingisuguseid lisakulutusi kogu see ühinemisprotsess ei tekita. Kas ma saan siis õigesti aru, et kuna tulevikus on üks asutus ja ka palgad peavad olema samal tasemel, siis järelikult nendel inimestel, kes töötasid inspeksioonis, edaspidi palgad vähenevad, ja nendel, kes töötavad praegu ametis, tõusevad ja luuakse mingi keskmine? Kas see on päris õige, et teatud osal inimestel lihtsalt palk väheneb?

10:53 Andres Metsoja

Aitäh! Kahe asutuse kokkupanemine kindlasti emotsioone tekitab, selles me ju keegi ei kahtle, ühel poolel positiivses, teisel negatiivses suunas. Mingil määral tekitab see segadust ka, aga selleks juhid ongi, et kord taastada ja kokku leppida printsiipides, kuidas edasi minnakse. Mis puudutab palka, siis palgaga on nii, et ühtlustumine niikuinii toimub. Mina loodan, et palk hakkab Eesti riigis järjest rohkem olema võimetekohane, mitte ametikohajärgne. Eks see ole nüüd ka uue juhi võimalus.

10:53 Aseesimees Enn Eesmaa

Peep Aru.

10:53 Peep Aru

Aitäh! Hea ettekandja! Kui minister siin puldis oli ja küsiti majandusliku tulemi, efektiivsuse kohta, et mis muutub pärast ühendamist, siis ega ta eriti midagi välja tuua ei osanud. Ta tõi välja, piltlikult öeldes, et kui enne sõitsid kaks meest kahe autoga, siis nüüd hakkavad kaks meest ühe autoga sõitma. See oli tal siin korduv väljend. Kas komisjonis on juttu olnud, kas ja kui palju lisaks loodetavale sünergilisele efektile on selles ühendamises majanduslikku loogikat? Riigireformi üks eesmärgi on siiski ju see, et riigisektori osa kogu ühiskonnas ei kasvaks, vaid pigem väheneks ja sektor efektiivistuks.

10:55 Andres Metsoja

Aitäh! Eks see eelnõu kannabki endas seda loogikat, et riigipalgaliste arv pärmseenena ei kasvaks. Me ju kõik saame aru Eesti tööjõuloogikast, majandusloogikast. Vaatame neid arve. Selleks, et üldse tagada stabiilsus, mitte kasv – bürokraatial on komme alati vohada –, ongi neid muudatusi vaja. Ma arvan, et konkreetne eelnõu ei anna võimalust saavutada otseselt meelestat efektiivsust rahalises mõttes, nii et me hoiame raha kokku ja saame seda kuskil mujal kasutada. Haldusreformi tulemid on juba täna näha, tegelikult saab sellesama raha eest teha ühiskonna jaoks rohkem. Ma loodan, et siin tekib seesama mõõde, et sellesama raha eest saab teha rohkem, pluss boonuseks peaks olema see, et ametnike arv ei kasva, vaid me suudame seda hoida pigem stabiilsena.

10:56 Aseesimees Enn Eesmaa

Ettekandjale rohkem küsimusi ei ole. Suur aitäh vastuste eest!

10:56 Aseesimees Enn Eesmaa

Avan läbirääkimised eelnõu sätete aruteluks. Kuna tegemist on teise lugemisega, siis on kõigil võrdsed võimalused sõna võtta. Palun, Peeter Ernits!

10:56 Peeter Ernits

Lugupeetud juhataja! Head kolleegid! Ma olen juba siin sellest eelnõust rääkinud, aga ma peatun veel mõnel kõige olulisemal asjal. Tegelikult me mängime siin praegu demokraatiat, arutame ja küsime, inimene keskkonnakomisjonist vastab, aga kõik on juba otsustatud. Koalitsioon on juba ära otsustanud, et peab rohelisele nupule vajutama. Nii et kokkuvõttes me praegu mängime siin demokraatiat. Hea kolleeg Andres Metsoja rääkis, et meie juhime mängu. Tuletage meelde, kui palju praaki me oleme siin teinud. Ja neid seadusi, sageli ka praakseadusi, hakkavad täitma ametkonnad. Andres Metsoja rääkis, et meie juhime ja Keskkonnaameti uus peadirektor on kõrge riikliku komisjoni valitud. Jah, õige, aga mina küsisin, kas see on normaalne, kui juba asutuse osakonnajuhid ei pea oma valdkonda tundma. Viimase poole tunni jooksul ma rääkisin kahe vana sõbra ja kolleegiga, kes on praegu ametis. Nad ütlesid, et see on hirmuäratav praktika, et ka osakonnajuhid ei pea oma valdkonda tundma. Kas see on normaalne, kolleegid? Meie võtame vastu seadusi, kordan uuesti, mis ei pruugi olla kõige paremas seisus, et mitte öelda, nad on praak, ja ametkond peab neid ellu viima, kusjuures isegi osakonnajuhid ja asutuse peajuht ei pruugi valdkonda tunda. Praegu on tegelikult seda kõike ju ülepeakaela tehtud, tuletame meelde. Konkurss Keskkonnaameti peadirektori ametikohale kuulutati välja, aga Keskkonnainspeksiooni peadirektori ametikohale mitte. Oli juba teada, et niikuinii me võtame selle seaduse vastu. Koalitsioon oli juba otsustanud nende roheliste nuppude kasuks ja need hääled on olemas.

Tulen taas tagasi selle juurde, et me mängime siin praegu, sõbrad, demokraatiat. Asi on tegelikult väga tõsine. See, et praegu on jutt Keskkonnaametist ... Tegelikult on protsess õige, ametite arvu tuleb vähendada, suund on õige. Aga see, kuidas praegu seda tehakse, ülepeakaela ja nii, et vaatame, mis välja tuleb ... Ja juba hakkab juhtima inimene, kes ei teagi, mis sealt voolikust tuleb. Aga ega ma rohkem ei räägigi. Nii et edu!

10:59 Aseesimees Enn Eesmaa

Jürgen Ligi, kas ... Palun kõnepulti! Mõlemad on hea mõte, aga siin on rohkem aega. (Jürgen Ligi räägib saalist.) No siis on sünkroon.

10:59 Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud kolleegid! Me oleme sellel teemal vaielnud siin saalis, aga fraktsioonis ka. Ega kindlat tunnet, et see on hea plaan, praegu pole, kuigi see plaan pole uus. Siin on mitu häda. Kõigepealt see, et Keskkonnaamet ja Keskkonnainspeksioon on siiski regulaator ja kontrollija. Kui nad on ühe katuse all, siis me oleksime eeldanud, et minister või vähemalt komisjon tõestab väga hästi ära, et on turvameetmed olemas, et sein on vahel ja huvide konflikti ei teki. Aga pigem saime kinnitust, et aga see on niikuinii juba ka praegu nii, kõik tunnevad kõiki, kõik on ühe katuse all ja see on normaalne. Nii vastas eelmine kord minister ja tegelikult pidi nii vastama täna ka komisjoni esindaja. Ju see arutelu seal komisjonis ongi selline olnud. Nadi lugu tegelikult. Meil on vaja siiski saada parem pilt, kuidas huvide konflikti vältida. Kuigi asutuste arvu vähendamine on hea plaan, on inspeksioonid midagi olemuslikult hästi iseseisvat, sõltumatut, ja selle säilimise nimel tasub ikkagi edasi mõtiskleda ja seda tõestada. No uurisime siis ka, mis see organisatoorne värk seal on. Mingit säästu ju ei plaanita. Oleks siis tõestatud, et tekib sääst, aga seda pole. Oleks siis räägitud, et on tehtud analüüs ja on selgunud, et raha jääb küll endiseks, aga järelevalve paraneb – seda tegelikult ka ei räägitud.

Me arutasime ka fraktsioonis seda, et äkki see inspeksioon tuleks viia politsei katuse alla, sest tegevus tundub olevat sarnane ja mõlemad on mundris. Täpselt küll ei tea, ei ole selles situatsioonis ise olnud, aga tundub, et jõu kasutamine on inspeksioonile teinekord probleem, seda jõudu ja autoriteeti jääb väheseks, et kas või näiteks röövpüüdjaid ohjeldada. Aga sellele nagu väga vastust ei tulnud. Üks vastus oli see, et aga tegemist peab olema keskkonnaspetsialistiga. Jah, me oleme nõus, aga miks mitte politseis seda pädevust välja arendada? Selles mõttes võiks asja üle edasi arutada, kas või sellepärast, et me lugesime, et selle ameti pealik ei ole sugugi keskkonnaspetsialist, ta on keegi varade spetsialist kuskilt teisest ministeeriumist. Oli ta Siseministeeriumist või? Võib-olla siis ongi asi nii, et keskkonnaettevalmistus ei ole see põhiline, mis peab seal olema, ja võib-olla siiski tuleb seda inspeksiooni natukene rohkem jõuametkonnana käsitleda ja mõelda sel teemal edasi.

Me kindlasti ei sõdi olemuslikult idee vastu, et asutuste arvu vähendataks, aga me tahaks sel teemal päriselt ka edasi mõelda. Fraktsioonis on arutelu päris ägedaks läinud ja me ei ole suutnud ühtset

seisukohta kujundada. Täname arutelu tegelikult asja paremaks ei teinud, kuna nähtavasti ka keskkonnakomisjon pole kõiki asju väga hästi läbi arutanud. Meie fraktsiooni nimel teen ettepaneku lugemine praegu katkestada. Aitäh!

11:04 Aseesimees Enn Eesmaa

Ootaks siis ka kirjalikku ettepanekut. Andres Herkel.

11:04 Andres Herkel

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Kuulanud seda diskussiooni siin teisel lugemisel, Vabaerakonna fraktsioon põhimõtteliselt ühineb selle algatusega, et me võiksime teise lugemise katkestada. Eelkõnelejal jäi osutamata veel ühele asjaolule. See on see, et eelnõu on valitsusel kavas läbi suruda veel meie viimasel tööpäeval enne jõule ehk neljapäeval. Tõepoolest, kui sisulised otsused on juba tehtud, n-ö uus juhtki on määratud, siis ausalt öelda, mida me siin arutame või milleks me üldse Riigikogu liikmed oleme. On kõigiti loogiline, et need asjad arutatakse enne läbi, kaalutakse kogu seda küsimustikku, mis on seotud eri funktsioonidega, ja vastused ei jää sellele tasemele, nagu keskkonnakomisjoni ettekandja ütles, et aga asutused ise ja nende juhid ei näe probleemi ning tema usaldab neid inimesi. See eelnõu niisugusel kujul tundub olevat igatepidi liiga tugeva kiirustamise märgiga, et selle menetlemine selle aasta jooksul lõpetada. Meie arvates on täiesti aktsepteeritav, et me katkestame lugemise ning küsime ka põhiseaduskomisjonilt ja võib-olla siit-sealt veel riigiõiguslikku nõu. Kui ilmneb, et need riskid on maandatud, siis läheme selle asjaga rahulikult edasi, aga praegu on kiirustamise tempel siin küljes. Vabaerakonna fraktsioon toetab eelnõu teise lugemise katkestamist. Aitäh!

11:06 Aseesimees Enn Eesmaa

Rohkem sõnavõttusoove ei ole, sulgen läbirääkimised. Eelnõu kohta on esitatud üks muudatusettepanek, selle esitas keskkonnakomisjon ning juhtivkomisjoni otsus on arvestada täielikult. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 710 teine lugemine lõpetada. Reformierakonna fraktsioon teeb ettepaneku eelnõu 710 teine lugemine katkestada ja samalaadse vihje tegi ka Vabaerakonna fraktsiooni esindaja. Me paneme hääletusele Reformierakonna fraktsiooni ettepaneku eelnõu teine lugemine katkestada.

Austatud Riigikogu, palun tähelepanu! Panen hääletusele Reformierakonna fraktsiooni ettepaneku eelnõu 710 teine lugemine katkestada. Võtke palun seisukoht ja hääletage!

Hääletustulemused

Ettepaneku poolt hääletas 30 saadikut, vastu oli 38, erapooletuid ei olnud. Reformierakonna fraktsiooni ettepanek eelnõu teine lugemine katkestada ei leidnud toetust. Seega, juhtivkomisjoni ettepanek eelnõu teine lugemine lõpetada on jõus. Teine lugemine on lõpetatud.

2. 11:10 Politsei ja piirivalve seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (673 SE) teine lugemine

11:10 Aseesimees Enn Eesmaa

Vabariigi Valitsuse algatatud politsei ja piirivalve seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 673 teine lugemine. Palun kõnetooli õiguskomisjoni liikme Vilja Toomasti. Palun!

11:10 Vilja Toomast

Härra juhataja! Head kolleegid! Vabariigi Valitsus algatas politsei ja piirivalve seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 22. augustil 2018. aastal. Eelnõu sai numbriks 673. Väike meeldetuletus, et nimetatud eelnõu käsitleb lennureisijate broneeringuinfo andmete kogumist ja töötlemist ning on kooskõlas Euroopa Liidu direktiiviga. Eelnõu läbis esimese lugemise suures saalis 26. septembril ja muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrati 11. oktoober aastal 2018. Riigikogu liikmed selleks ajaks muudatusettepanekuid ei esitanud, küll aga tegi õiguskomisjon kaks muudatusettepanekut ja komisjoni 11. detsembri istungil me neid arutasime,

kui valmistasime eelnõu ette teiseks lugemiseks suures saalis.

Nüüd hästi lühidalt sellest, mida need muudatusettepanekud sisaldavad. Esimese muudatusettepanekuga me suurendame nende organisatsioonide ja institutsioonide hulka, kes peavad esitama lennureisijate broneeringuinfo andmeid. Teine muudatusettepanek on puhtalt tehniline. Kuna see eelnõu on seotud isikuandmete kaitse seadusega, siis me ühtlustame ning viime omavahel kooskõlla paragrahve ja tsiteeringuid. Õiguskomisjoni nõunik juhtis 11. detsembri istungil komisjoni liikmete tähelepanu, et isikuandmete kaitse seadus on Riigikogu täiskogu päevakorras 12. detsembril ja kuna ei ole teada, kas see eelnõu seadusena vastu võetakse, siis sai komisjon sellel komisjoni istungil teha otsuse ainult muudatusettepanekute kohta, aga tingimusega, et komisjon tuleb selle küsimuse juurde tagasi 17. detsembri istungil. Ühtlasi otsustas komisjon küsida Riigikogu juhatuselt luba, et teise lugemise materjalid esitatakse 17. detsembri õhtuks, milleks Riigikogu juhatus meile ka loa andis. Sellel komisjoni istungil tehti ka paar otsust. Otsustati saata see eelnõu teiseks lugemiseks päevakorda 18. detsembriks ja teha ettepanek teine lugemine lõpetada. Need ettepanekud võeti vastu konsensuslikult.

Tulime eelnõu juurde tagasi 17. detsembri istungil. Sellel istungil andis Linnar Liivamägi, komisjoni nõunik, teada, et isikuandmete kaitse seadus võeti 12. detsembri istungil tõepoolest vastu, ja seetõttu saime edasi liikuda ka eelnõuga nr 673. Küsisin täpsustuseks üle, kas politsei ja piirivalve seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus on seotud isikuandmete kaitse seaduse rakendamise seadusega, mis teatavasti võeti siin saalis tagasi ja esitati uuesti menetlusse. Linnar Liivamägi selgitas, et eelnõu 673 kujutab endast isikuandmete kaitse seaduse rakendamiseks ühte vajalikku muudatuste paketti ja see, et isikuandmete kaitse seaduse rakendamise seaduse eelnõu Riigikogus tagasi lükati, ei takista selle eelnõuga edasiliikumist. Niisiis, komisjon tegi otsuse saata eelnõu kolmandale lugemisele, kui teine lugemine lõpetatakse, 16. jaanuariks aastal 2019 ja sellel päeval viia läbi ka eelnõu lõpphääletus. Aitäh!

11:15 Aseesimees Enn Eesmaa

Raivo Põldaru esitab ettekandjale küsimuse.

11:15 Raivo Põldaru

Aitäh, härra aseesimees! Hea komisjoni ettekandja! Seaduse § 25² lõige 4 ütleb, et koos broneeringuinfo andmetega saadud andmed, mida pole nimetatud selles seaduses eespool, kustutatakse viivitamata. Kuidas need lisaandmed siis üldse tekkida saavad, kui broneeringuinfo andmed on ainult need, mis siin pikas loetelus kirjas on? Kust siis saavad tekkida need andmed, mida hakatakse viivitamata kustutama?

11:16 Vilja Toomast

Aitäh küsimuse eest! Ma ka enne ütlesin, et tegelikult see loetelu, kes võivad neid andmeid ja broneeringuinfot edastada, on natuke pikem. Teatud, ütleme, lennuvahendajate, reisivahendajate, reisikorraldajate käsutusse võib sattuda ka andmeid, mida otseselt selle direktiivi järgi ei nõuta ja mis ei ole ka selles loetelus. Need ongi need andmed, mida ei pea töötlemiseks edastama. Kui te küsite, mis need andmed on, mis tuleb viivitamata kustutada, siis me võime siin spekuloida, et need on mingid andmed, ma ei tea, kus on märges tervise kohta või selle kohta, kes on taimetoitlane või moslem ega söö lennukis näiteks sealiha jne. Need on sellised andmed, mis on väga isiklikud, need ei ole nendes loeteludes ja neid ei ole tegelikult teistel vaja teada. Nii et need on need andmed. Aitäh!

11:17 Aseesimees Enn Eesmaa

Suur aitäh ettekandjale! Küsimusi rohkem ei ole. Avan läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Eelnõu kohta on esitatud kaks muudatusettepanekut, mõlemad on esitanud õiguskomisjon ja otsus on arvestada täielikult. Esimese muudatusettepaneku tegi õiguskomisjon, samuti teise muudatusettepaneku, otsus on arvestada täielikult. Seega oleme eelnõu kohta esitatud muudatusettepanekud läbi vaadanud. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 673 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõpetatud.

3. 11:18 Kohtute seaduse ja kriminaalmenetluse seadustiku muutmise seaduse eelnõu (776 SE) esimene lugemine

11:18 Aseesimees Enn Eesmaa

Vabariigi Valitsuse algatatud kohtute seaduse ja kriminaalmenetluse seadustiku muutmise seaduse eelnõu 776 esimene lugemine. Ettekandeks palun kõnetooli justiitsminister Urmas Reinsalu.

11:18 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Lugupeetav Riigikogu aseesimees! Austatud rahvaesindajad! Selle seaduseelnõu mõte on selge ja ühene: seaduseelnõuga võimaldatakse kohtunikele valveaja eest lisatasu maksta. Valveaeg on aeg, millal kohtunik peab riigipühadel ja nädalavahetustel olema kättesaadav seaduses sätestatud ettenägematute või edasilükkamatute teenistusülesannete täitmiseks. Kohtute teenistusvajadus eeldab, et kõigis kohtutes on pidevalt valves kohtunik, et tavalise tööaja välisel ajal oleks tagatud kohtuniku kohalolek kiireloomuliste ja edasilükkamatute menetlustoimingute tegemiseks. Need menetlustoimingud on loa andmine jälitustoiminguks, läbiotsimistaotluse lahendamine, vahistamistaotluse lahendamine, väärteomenetluses aresti kohaldamine, esialgse õiguskaitse rakendamine isiku kinnisesse asutusesse paigutamise asjas, esialgse õiguskaitse rakendamine lapse perekonnast eraldamise asjas, valduse läbivaatuse taotluse lahendamine ja taotluse lahendamine ebaseaduslikult riigis viibiva isiku paigutamiseks kinnipidamiskeskusesse. Iseenesest on eelnõu idee järgi lisatasu suurus ühe valveaja tunni eest 10% kohtuniku töötunni tasust.

Teine muudatus, mida see eelnõu ette näeb, seisneb selles, et muudetakse kohtute seadust, mille tulemusena võib kohtunikuks nimetada isiku, kellel on pärast kohtute seaduses sätestatud kvalifikatsiooni omandamist vähemalt viieaastane juriidilise töö kogemus. Praegu on kirjas, et inimene peab olema töötanud ametikohal, kus eeldatakse õigusosalast magistrikraadi. Probleem on tekkinud kohtunikueksami komisjonis kvalifikatsiooninõudele vastavuse tuvastamisel, sest on palju inimesi, kes on tegelikult juriidiliselt kvalifitseeritud tööd teinud, kuid tööjuhendis ei ole kirjas, et sel kohal töötamiseks on vaja just nimelt õigusosalast magistrikraadi, vaid kirjas on näiteks "õiguslane kõrgharidus". Nagunii eksamikomisjon hindab inimese oskusi, aga et kvalifikatsioon sobiks, siis on kohtutelt niisugune ettepanek tulnud. Kõik need ettepanekud on kohtute haldamise nõukojas kohtunikega läbi arutatud ja nad on neid igakülgsest toetanud.

See eelnõu on parlamendi menetluses tegelikult oma saaga juba läbi teinud. Algul oli eelnõus, mille valitsus võttis eelmine või üle-eelmine nädal tagasi, ka kohtujuristi palga lahtisidumine kohtuniku palgast. Kohtunikele, kohtunike esindusorganitele ja ka kohtute haldamise nõukojale tundus, et see on ebamõistlik. Valitsus kaalus ja arutas seda ning loobus sellest initsiatiivist ja seda ettepanekut ka selles eelnõus ei ole. Aitäh!

11:21 Aseesimees Enn Eesmaa

Küsimuste vooru avab Külliki Kübarsepp. Palun!

11:21 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea aseesimees! Hea minister! Ma küsin eelarvepoole kohta. Ma vaatasin, et seadust soovitakse jõustada 2020. aastast ja te olete pannud seletuskirja ka selle tähelduse, et te alles hakkate 2020. aasta RES-ist taotlema lisa suurusjärgus 172 000 eurot. Samas on, ma loen siit välja, kulud juba aastal 2018. Siit on võimalik välja lugeda, et need on 150 000 eurot. Mis saab 2019. aastast ja mis saab siis, kui RES-is ei rahuldata seda lisavajadust? Kas praegu tuleb see raha kohtu enda eelarvest või kuidas see praegune süsteem rahastatud on? Mis hakkab ideaalis toimuma 2020. aastast ja mis juhtub 2019?

11:22 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Ei, tegelikult see ettepanek ei ole esitatud mitte ideaalis, vaid ongi ette pandud, et see toimub 2020. aasta 1. jaanuarist. 2018. aasta kulu on siin toodud ära lihtsalt näitena, milline oleks olnud see lisakulu ekstrapoleerituna 2018. aastasse, kui kohtunikele oleks seda makstud. 2018. aastal muidugi mingit kulu, kuna seadust pole olemas, ei teki. Ei teki seda kulu ka 2019. aastal. 2020. aastal kulu tekib. Kokkulepe, mida ka valitsuses arutati, on see, et riigi eelarvestrateegia menetlemise käigus neid vahendeid arvestatakse. Kohtunikele tehtavad kulutused on – ma arvan, see arvestus on üle-eelmisest või eelmisest aastast – tegelikult arvestuslikud, sarnaselt pensionidega. Pensionide puhul riik prognoosib ka teatud summa, kui palju pensionide maksmiseks kulub, aga ilmselgelt kõik inimesed, kellel on seadusest tulenev subjektiivne õigus, saavad pensioni. Samuti on mingite sotsiaaltoetustega.

Tegelikkuses on arvestuslikud ka need kohtunike tasud, Rahandusministeerium eraldab või planeerib need Justiitsministeeriumi eelarvesse. Neid maksavad välja kohtud.

11:24 Aseesimees Enn Eesmaa

Krista Aru, palun!

11:24 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Kas te selgitaksite natuke seda pilti, kui suured on eri piirkondade kohtunike koormatuse erinevused valvete ajal?

11:24 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Tegelikult on selge, et Harju Maakohtus kahtlemata, ma usun, ka *per capita*, kohtuniku kohta, on rohkem asju, sest seal piirkonnas lihtsalt elab palju inimesi, samamoodi ma arvan ka, et Virumaal on rohkem kriminaalmenetluse toiminguid, mida kohtunik peab tegema. Kohtunike puhul see asi roteerub, ei ole nii, et on üks niisugune nagu telefonist-kohtunik kõigil nädalavahetustel. See roteerub kohtunike puhul. Ma olen kindel, et lapse perekonnast eraldamise asjad jaotuvad ühtlaselt *per capita* üle maa. Ebaseaduslikult riigis viibivate isikute paigutamine kinnipidamiskeskusse – ma oletan, et lõviosa nendest on jällegi Harju Maakohtu ülesanne. Eelmine Riigikogu tegi ühe olulise muudatuse rea kriminaalmenetluse seadustikust tulenevate ülesannete kohta. Varem andis prokurör lubasid, nüüd see ülesanne n-ö tõsteti kõrgemale tasemele, et oleks tagatud põhiõigused ja kohtunik kui sõltumatu järelevaataja seda hindaks. Sellest tulenevalt tekkis nendel kohtunikel lisakoormus. Seda ei ole olnud väga pikka aega, paaril viimasel aastal on niisugune süsteem tekkinud.

11:25 Aseesimees Enn Eesmaa

Raivo Põldaru.

11:26 Raivo Põldaru

Aitäh, härra eesistuja! Hea minister! Millega seoses tekkis mõte maksta need valvetunnid kinni? Ma saan aru, et seni ei makstud. On seal mingi tööajaarvestus taga või millega seoses see mõte tekkis?

11:26 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Ega siin ei ole ju saladust, et see tekkis kahel põhjusel. Üks põhjus on see, et meil on olukord, kus prokuröridele valves oldud aja eest makstakse lisatasu. Ja kui naabrimees saab, siis kindlasti tekitab see õigustatud küsimuse. Kohtunikel see küsimus tekkis, seda arutati tõsiselt juristide ringis, kohtunike esindajatega, ja leiti, et see oleks õigustatud. Teine põhjus, n-ö sisuline põhjus on kahtlemata see, et koormus on kasvanud. Kasvanud on see just seadusandja targa tahte tõttu, et kohtud teeksid rohkem kiireid toiminguid ja kui need eeldatavalt riivavad rohkem inimeste põhiõigusi, siis on vaja, et kohtunikel oleks täiendav õiguskontrolli funktsioon. Kohtunikud on selles mõttes kallis tööjõud, eks ole, et on vaja tagada nende sõltumatus ja kompetentsus, seetõttu on seal ka oma kulud.

11:27 Aseesimees Enn Eesmaa

Külliki Kübarsepp, teine küsimus, palun!

11:27 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea aseesimees! Mulle tuleb meelde, et eelmises koosseisus võeti tõesti vastu otsus, et näiteks läbiotsimisordereid peaksid välja andma kohtunikud. See on üks väga selge funktsioon, milleks seda valveaega vaja on. Aga ma ei saanud konkreetset vastust, mis juhtub siis, kui RES-ist ei tule 2020. aastaks positiivset vastust. Kuidas on ikkagi praegu olukord lahendatud, sest töö käib ju kehtivate normide ja ülesannete raames juba täna?

11:28 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Vastus on see, et praegune olukord toimib kehtiva seaduse alusel ja kohtunikud seda lisatasu ei saa. Mingit subjektiivset lisatasu maksmise õigust ei ole, kehtib suletud loend nendest hüvedest, mida kohtunikud saavad. Teiseks, nagu ma ütlesin, kohtunike tasu või kohtunike töö tõttu tekkiv kulu on

arvestuslikult ette nähtud, mis tähendab, et kui seadusandja on kindlaks määranud ühe tasu või lisakulu kohtunike jaoks, siis riik peab selle tagama, ja arvestuslikud kulud makstakse välja vastavalt tegelikele kulutustele. Nende arvestuslike kuludega on reaalsuses nii, nagu juhtub ka töökuludega, et need arvestuslikud tehted tehakse – see ei ole nüüd kohtunike puhul unikaalne, see kehtib kõigi ametite kohta riigis – n-ö 100% tehte pealt, st nagu kõik kohad oleksid komplekteeritud. Aga tõsiasi on see, et kunagi ei ole 100%-list täituvust, alati on keegi kas töölt ära läinud või alles tööle tulemas, mingisugused lõtkud seal on. Kui riigisektoris tehakse need arvestused eri ametites täiskohtade põhjal, siis mõneprotsendilised n-ö alakulutamised on alati. Kui küsimus on selles, kas n-ö ehku peale hakkab seadusandja seda vastu võtma, siis ei, seda probleemi siin ei ole, need kulud on arvestuslikud ja riik või valitsus maksab need tasud kindlasti välja.

11:29 Aseesimees Enn Eesmaa

Jüri Adams.

11:29 Jüri Adams

Härra minister! Vist kunagi otsustati, et jälitustoiminguteks annab loa kohtunik, kui mu mälu ei peta. Kuidas see olukord praegu on? On selleks üks eriline kohtunik või hakkavad nad roteeruma? Mida see seaduse muutmine selles valdkonnas kaasa toob või ei too midagi?

11:30 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Ei, sisulisi muudatusi selles see kaasa ei too. Tegelikult on praegu see valvekorraldus üles ehitatud nii, et kas töötatakse valvegraafiku alusel või tööjaotusplaani alusel, mis tähendab, et on mingi kitsam hulk kohtunikke, kes neid ülesandeid täidab. Siin sisulisi muudatusi planeeritud ei ole.

11:30 Aseesimees Enn Eesmaa

Jüri Adams, teine küsimus, palun!

11:30 Jüri Adams

Vabandust, ma vahepeal ei olnud saalis, äkki te juba rääkisite sellest. Mina saan aru, et selle eelnõu ettevalmistamise üks protsesse oli suur hääletamine kohtunikonnas, kus te olite andnud kaks võimalust valida. Teine võimalus oli see, et luuakse teatud arv – see oli vist neli – asenduskohtuniku kohta. Ma oletan, et need asenduskohtuniku kohad on ka ikka vajalikud. Või te ütlete, et need ei ole vajalikud? Kunas siis järgmised justiitsministrid jõuavad nende asenduskohtunike ametikohtade ellukutsumiseni?

11:31 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Jah, see on õige, et selle eelnõu saaga jooksul oli niisugune olukord, kus tööühm, arutades kohtunikutöö korraldamist, jõudis – vist aasta alul oli see – järeldusele, et mõistlik oleks Eestis luua asenduskohtuniku kutse. See oleks veidike sarnane ohvitseri kutsega, tegelikult neil oleks suurem tasu. See süsteem oleks olnud selline, et kohtu esimehe otsusel või kohtute haldamise nõukoja kooskõlastuse korral oleks neid saanud tõsta ühest piirkonnast teise, et koormust ühtlustada. Praegu on olukord selline, et kui kohtunik nimetatakse ametisse, siis teda ei nimetata lihtsalt kohtunikuks, vaid ta nimetatakse konkreetseesse kohtupiirkonda. Seda n-ö määramatut õigust, et sa pead teenistuse huvides minema kuhugi mujale, teise linna või riigi teise otsa, kompenseeritaks kõrgema tasumääraga. Teine idee oli lisatasude maksmine. Suvel me pidasime läbirääkimisi Rahandusministeeriumiga. Rahandusministeerium leidis, et uute töökohtade loomine ei pruugi olla riigi üldise huviga kooskõlas. See oli nende kriitika ühe idee kohta ja teine väide oli see, et lisatasu on problemaatiline. Aga me jäime asenduskohtunike juurde pidama ning see eelnõu esitati. Kohtute haldamise nõukoda kogunes, kohtunikud arutasid seda – oma rahalise maksumuse poolest olid need kaks ettepanekut enam-vähem samas suurusjärgus – ja leidsid, et kui on kaks asja, siis nad tahaks mõlemat, aga kui potentsiaalse rahalise kulu tõttu on võimalik siiski ainult üks, siis nad eelistaksid just nimelt lisatasu, mitte asenduskohtunikke. Aga eelnõu oli parlamendi menetlusse juba antud ja me seda põhiseaduskomisjonis arutasime. Põhiseaduskomisjon leidis, et ei ole ilus niimoodi seda asja käigu pealt vahetada, et kogu sisu muutub, ja siis valitsus võttis selle eelnõu tagasi ja esitas uuesti, et teha

koostööd kohtute haldamise nõukoja ja kohtunikonnaga. Kas ma plaanin seda asenduskohtunike asja esitada? Ei, mul niisugust kavatsust ei ole. Kas see võib tulevikus esile kerkida? Seda kunagi välistada ei saa, tekst on valmis kirjutatud, aga lähemas perspektiivis seda plaanis ei ole.

11:33 Aseesimees Enn Eesmaa

Ministrile rohkem küsimusi ei ole. Aitäh vastuste eest! Juhtivkomisjoni ettekande teeb Marko Pomerants, põhiseaduskomisjoni esimees.

11:33 Marko Pomerants

Tere päevast, lugupeetud eesistuja ja head kolleegid! Justiitsminister Urmas Reinsalu rääkis selle eelnõu olemuse ja sisu ära ning samamoodi ka selle, et tegemist on ühe eelmise eelnõu, eelnõu 713 edasiarendusega. Kuna me olime põhiseaduskomisjonis eelnõu 713 juba arutanud, siis me eelnõu 776 jaoks justiitsministrit eraldi uuesti üldse põhiseaduskomisjoni ei kutsunud, vaid lähtusime valitsuse esindajaga kokkulepitust, et asja sisu on arutatud ja valitsus esitab korrektselt uue eelnõu. Nagu me aru saame, nii on ka juhtunud. Põhiseaduskomisjoni menetlusotsused on järgmised: saata see eelnõu täiskogu päevakorda 18. detsembriks – siin me oleme –, ettepanek on teha ettepanek eelnõu esimene lugemine lõpetada – selles oli meil konsensus – ja teha ettepanek määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks kümme tööpäeva, s.o 7. jaanuar juba uuel aastal kell 17, selles oli konsensus ja konsensus oli ka ettekandja asjus. Aitäh!

11:35 Aseesimees Enn Eesmaa

Suur aitäh! Ettekandjale küsimusi ei ole. Avan fraktsioonide läbirääkimised seaduseelnõu üldpõhimõtete aruteluks. Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 776 esimene lugemine lõpetada. Määrان eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 7. jaanuari kell 17.

4. 11:35 Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse ning põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduse muutmise seaduse eelnõu (762 SE) esimene lugemine

11:36 Aseesimees Enn Eesmaa

Põhiseaduskomisjoni algatatud Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse ning põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduse muutmise seaduse eelnõu 762 esimene lugemine. Ettekande teeb põhiseaduskomisjoni esimees Marko Pomerants.

11:36 Marko Pomerants

Tere taas, inimesed, kõik samade tiitlitega! Teie ees on eelnõu 762 ja puudutab see Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmist. Tegemist on selle Riigikogu koosseisu ajal väga pikalt kestnud protsessiga. Me teame, et siin on mitmeid katseid teinud ka Riigikogu esimees Eiki Nestor ja püütud on leida konsensust Riigikogus esindatud fraktsioonide vahel. Tõde on see, et mida rohkem on fraktsioone, seda rohkem on ka erimeelsusi või nägemusi selle kohta, kuidas üks või teine tööloik võiks meie igapäevaelus olla reguleeritud. Aga see osa, mis nüüd teie ees on, on selline, mis on leidnud kõikide fraktsioonide heakskiidu. Seetõttu oleks põhiseaduskomisjoni arvates ikkagi mõistlik kas või need vähesed muudatused läbi käia ja me jõuaksime veel selle koosseisu jooksul need ka seaduseks muuta. Minu meelest on kindlasti veel vähemasti üks muudatusettepanek, mida siin praegu ei ole, aga mis võiks olla lõpuks selle eelnõu osa. See puudutab seda kuulsat kohaloleku kontrolli enne seda, kui on 51 häält nõudva eelnõu hääletus. Nendel kahel asjal ei ole mitte mingisugust omavahelist seost, kohaloleku kontrollil ja lõpphääletuse tulemusel. Aga selles eelnõus seda ettepanekut praegu ei ole. Kui hästi lühidalt rääkida põhilistest muudatustest, siis eelnõu esimene osa räägib manöövrimest – vabandust, see ei ole õigusmõiste, mida kasutatakse selles eelnõus –, mis toimuvad erikomisjonide, uurimiskomisjonide ja probleemkomisjonide vahel, kui fraktsioonid vahetavad oma liikmeid. Teatavasti on see protsess praegu – kuidas ma ütlen? – mõttetult bürokraatlik, mis tähendab seda, et muudatuse otsuse eelnõu valmistatakse ette, suur saal seda hääletab ja iga kord, kui selline muudatus jälle siin päevakorras on, siis on juttu ka sellest, et miks me sellega tegeleme. See eelnõu võimaldab sellest olukorrast üle saada.

Võib-olla üks kõige olulisemaid sisulisi muudatusi puudutab meie nädalarutiini muutmist. Nimelt käib jutt esmaspäevast. Ma hästi lihtsustan Riigikogu liikme tööd suures saalis, aga teatavasti piirdub see esmaspäeval (vähemate näidete puhul) sellega, et me osaleme kohaloleku kontrollis ja ka nädala päevakorra kinnitamisel ning kui on arupärimisi ja on huvi nende vastu, siis osaleme ka seal, ja loomulikult on vaba mikrofoni, mida, ma saan aru, mõned meie kolleegidest on aeg-ajalt kasutanud. Aga selle seaduseelnõu kohaselt oleks ka esmaspäeval võimalik arutada eelnõusid. Tööaeg oleks ajaliselt reglementeeritud, istung algaks kell 15 ja lõppeks kella 24 või südaöö paiku. Loomulikult, kui päevakord ammendub varem, siis lõpeb varem. Nii et istung algaks päevakorra kinnitamisega ja vahepeal on siis, kui on vajadust, eelnõude arutelu ja peale seda on vaba mikrofoni, kuni kõnesoovid ammenduvad või kesköö vastu tuleb.

Konkretiseeritud on ka eelnõude päevakorrast väljaarvamist.

Klassikaline küsimus, mis puudutab muudatusettepanekute esitamise tähtaega, on see, et kella järgi meil ju siin ametnikud tööl ei käi, aga tegelikult on ka ametnikel tööaeg, mis lõpeb kell 17. Nii et seetõttu on otstarbekas, et muudatusettepanekud esitataks kella 17-ks, mitte kella 18-ks, nagu on senises kodukorras. Ma arvan, et meis on nii palju suutlikkust, et kõik, kes soovivad muudatusettepanekuid teha, saavad kella viieks sellega hakkama, sest tavaolukorras antakse selleks aega kümme tööpäeva ja pühad jäävad veel vahepeale, et ka aeglasemad valmis jõuaksid.

Üks muudatus on veel, see puudutab umbusalduse avaldamisega seotud arutelu. See on 19. punkt: "Umbusalduse avaldamise arutelu algab umbusalduse algataja või algatajate esindaja sõnavõetuga, mille kestus ei või ületada 20 minutit ja milles põhjendatakse umbusalduse esitamist. Selle järel esineb valitsusliige, kelle suhtes umbusalduse avaldamine algatati, sõnavõetuga, mille kestus ei või ületada 20 minutit. Riigikogu liige võib valitsusliikmele esitada ühe suulise küsimuse." Tegemist ei ole ju sellise – kuidas ma ütlen? – igapäevase olukorraga, see peaks olema erandlik olukord, mis viib ühe valitsusliikme suhtes umbusalduse avaldamiseni, ja seetõttu peaks ka see menetlus olema n-ö mõlemapoolseid selgitusi võimaldav. Me oleme rääkinud sellest, et Riigikogus on liiga vähe debati võimalusi, neid võib-olla peaaegu ei olegi, lihtsalt igaüks räägib oma jutu ära. See oleks ka üks lisavõimalusi, kuidas osapooled saaksid paremini oma arusaamu põhjendada ja neid välja näidata.

See ongi lühidalt eelnõu sisu. Mis puudutab muudatusettepanekute esitamise tähtaega, siis kui me eelmise eelnõu, kohtute seaduse eelnõu puhul rääkisime, et see tähtaeg on 7. jaanuar 2019 ehk tavapärase kümme tööpäeva, siis antud juhul me spetsiaalselt pakume välja kaugema muudatusettepanekute tegemise tähtaja ja see on 15. jaanuar kell 17. Põhjus, miks me seda teeme, on väga proosaline ja lihtne: kui Riigikogu tuleb kokku oma viimaseks viieks tööpäevaks, siis kas või sellel 14. kuupäeval saaksid fraktsioonid veel arutada, kas on mingisuguseid ettepanekuid selle kohta, mida kodukorras võiks muuta. Minu üleskutse on siiras, et te tähtajaks neid muudatusettepanekuid ka teeksite. Võib-olla leiame veel lisaüksmeelt ja teeme selle koosseisu jooksul need muudatused ära. Niisiis ongi muudatusettepanekute esitamise tähtajaks pakutud 15. jaanuar kell 17. Ja loomulikult on komisjoni ettepanek esimene lugemine lõpetada. Aitäh!

11:43 Aseesimees Kalle Laanet

Aitäh, austatud põhiseaduskomisjoni esimees Marko Pomerants! Teile on ka küsimusi. Külliki Kübarsepp, palun!

11:43 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea aseesimees! Hea Marko Pomerants! Ma võrdlen eelnõu selle kavandiga, kus oli palju rohkem teemasid. Minu esimene küsimus puudutab seda, mis olid need põhjused või argumendid, et komisjonis ei suudetud leida üksmeelt kolmapäevasele tööpäevale kellaajalise tähtaja määramises ja mis juhtus eriolukorra kehtestamise võimalusega ja selle menetlemisega Riigikogu tasandil. Need peaksid olema esialgsel hinnangul sellised teemad, mis ei ole nii sensitiivsed.

11:44 Marko Pomerants

Hakkame algusest peale. Nagu ma ütlesin, me lähtusime nendest punktidest, kus kõik fraktsioonid olid saavutanud konsensuse. Selles, et ööistung kui selline ära jääks, konsensust ei olnud. Ma peast ei mäleta, kas vastu oli Reformierakonna fraktsioon. Võis nii olla. Me seda muudatusettepanekut siia praegu lihtsalt ei pannud. Kui see tuleb uuesti lauale, saame uuesti arutada. Minu isiklik seisukoht on, et see oleks mõistlik. Mis puudutab kogu seda n-ö eriolukorra regulatsiooni, siis me leidsime, et meile

järelejäänud aja jooksul ei peaks me võib-olla selle menetlusega praegu tegelema. Kindlasti, kui uus koosseis kokku tuleb, siis saab sellega igakülselt tegeleda.

11:45 Aseesimees Kalle Laanet

Andres Herkel, palun!

11:45 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja! See ühisosa otsimise metoodika ei pruugi ju vale olla, aga minule torkab küll väga silma see, mida selles eelnõus ei ole. Nimelt, minu meelest on suurim probleem see, et Riigikogu liikmed siin saalis ei ole võrdsed. Ma pean silmas eeskätt fraktsioonituid liikmeid, keda tõstetakse kui malenuppe ühest komisjonist teise, samuti puudub neil õigus nii esimesel kui ka kolmandal lugemisel sõna võtta ning moodustada uusi fraktsioone, kui näiteks mõni suurem grupp lahkub päris suurest fraktsioonist, ja saada Riigikogu Kantseleilt teistega võrdsel alusel teenuseid. Minu meelest on see meie kodukorra kõige karjuvam probleem, et Riigikogu liikmetele ei ole tagatud võrdsed võimalused. Miks see ei peegeldu antud seaduseelnõus?

11:46 Marko Pomerants

Aitüma! Tegemist on, kuidas öelda, ideoloogilise küsimusega. Sellisel kujul nagu sa, hea kolleeg, selle küsimuse tõstatasid, tegi algsetes faasides muudatusettepanekuid – võib-olla ma teen liiga – ainult Vabaerakonna fraktsioon. Vastab tõele, teistel neid ettepanekuid ei olnud. Kui vaadata praegust kodu- ja töökorda, siis näeme, et see lähtubki teadmisest, et kõigepealt on Riigikogu valimised, siis moodustatakse fraktsioonid ja töö Riigikogus on ennekõike fraktsioonidekeskne. Manöövrid ja fraktsioonist lahkumine peaks olema erakordne, mitte tavapärane asi. Nii et see on selline ideoloogiline vaidlus. Hetkel on viis erakonda, kes siin on, lähtunud sellest loogikast, ja üks erakond sellest loogikast, et sõltumata sellest, kas tegemist on fraktsiooni kuuluvate või fraktsioonitute liikmetega, peaksid tingimused olema võrdsed. Sellepärast seda muudatust siin ei ole.

11:46 Aseesimees Kalle Laanet

Peeter Ernits, palun!

11:47 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Iseenesest on see õige suund, aga neid muudatusi on natuke liiga vähe. Kuid minu küsimus on hiljuti Tiina Kangroga juhtunu kohta. Valdkonna suur spetsialist lükati eemale, kuigi Monika on samuti spetsialist ja seal komisjonis võiks neid spetsialiste ju kaks tükki olla. Praegu koalitsioon teeb nii, nagu tahab. Minuga juhtus sama asi natuke varem. Ma tahtsin keskkonnakomisjoni minna, aga Eiki Nestor saatis kirja, et kuule, Urve Palo on juba ees, ja mina ei hakanud kaposse kirjutama. Kas ei peaks seda kuidagi reguleerima? Kui on inimesed, kes on asjatundjad, praegu on need nii Monika kui ka Tiina, siis nad võiksid ikka selles komisjonis olla, mitte nii, et lükkame ühe ja eriti veel selle, kes koalitsiooni ei kuulu, kusagile mujale.

11:48 Marko Pomerants

Aitüma! Ma julgen tunnistada, et ma ei ole selle konkreetse Tiina kaasusega mitte kuidagi tegelenud. Kuulsin selle olemasolust täna hommikul. Aga see ei muuda minu vastuse olemust. Kui te leiate, et kodu- ja töökorra seaduse seda osa, mis puudutab komisjonidesse määramist, on võimalik kuidagi õiglaselt muuta, siis olge lahke, tehke need muudatusettepanekud. Seda saavad teha nii fraktsioonitud liikmed ja kõik teised Riigikogu liikmed kui ka fraktsioonid, nii nagu meil täna kodukord võimaldab. Siis me saame seda arutada.

11:49 Aseesimees Kalle Laanet

Tiina Kangro, palun!

11:49 Tiina Kangro

Aitäh! Mul on küsimus selle kohta, et muudatusettepanekud tuleb esitada kella 17-ks. Kas te arutasite, mis on selle muudatuse praktiline väärtus, et kui ametnike tööpäev lõpeb kell 17, siis peaksid ka need

asjad olema laekunud kella 17-ks, kuigi ametnikud nendega siis tegelema ei hakka? Miks ma seda küsin? Mina olen täheldanud, et elu on muutunud, inimesed elavad mobiiltelefonis ja ka saadikute töö on ööpäevaringne. Kas ei oleks targem lükata see tähtaeg 00.00-le, päeva lõpuks? Tegelikult tuleb ju ametnik ikkagi hommikul tööle ja hakkab nende asjadega siis tegelema, ta ei tee seda mitte kell 17, kui ta tööpäev lõpeb.

11:50 Marko Pomerants

Aitüma! Küsimus ei ole ju lihtsalt ametnikus. Millest tuleks minu meelest lähtuda? Kusagil see piir peab olema, on ju. Seda esiteks. Tavaolukorras on kõikide muudatusettepanekute esitamiseks aega kümme tööpäeva, mis tähendab praktiliselt 12 päeva. Minu meelest on selle aja jooksul Riigikogu liikmel võimalik oma muudatusettepanekud ära teha. See on samasugune debatt, nagu on olnud alkoholimüügi üle, et kuidas linnamees peaks jõudma ajavahemikus 10–22 oma alkoholiostud ära teha. Aga vaadake – võrdne kohtlemine! Minu äi kusagil Lõuna-Eestis peab autolavkas otsuse tegema viie minutiga. 12 ööpäeva on piisav aeg, et hakkama saada.

11:51 Aseesimees Kalle Laanet

Külliki Kübarsepp, palun!

11:51 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea aseesimees! Härra komisjoni esimees! Kas te natuke täpsustaksite? See § 62 ei puuduta muudatusettepanekute esitamise kellaaega, vaid seda, millal tuleb materjalid teha avalikuks töö jaoks istungisaalis. Need on minu meelest kaks eri asja.

11:51 Marko Pomerants

Kohe vaatan!

11:51 Külliki Kübarsepp

Aga minu sisuline küsimus, mida ma tahtsin küsida, on see: kuidas te ikkagi kavatsete neid laekuvaid muudatusettepanekuid menetleda? Vabaerakonna fraktsioon teeb kindlasti needsamad muudatusettepanekud, mis on esitatud 2016 ja 2018, aga samas tahaksime näha ka resultaati. Kas te jätkate konsensuspõhimõttel, kasutate te hääletusel lihthäälteenamust või otsite te kompromisse? Mis on see töövorm, et see dokument ja eelnõu sisulisemaks muutuks?

11:52 Marko Pomerants

Kõigepealt aitäh tähelepanu juhtimise eest! Minu viga! Mõte jääb samaks. Tõepoolest improviseerisin liigselt, § 62 puudutab dokumentide Riigikogu liikmetele kättesaadavaks tegemist, mida saab teha kella 18-ni. Muudatuse põhjus on ikka sama: ametnike tööaeg kestab kella 17-ni ja nemad on need, kes need dokumendid EMS-i või kuhu iganes üles panevad, eks ole, ja seetõttu on see 17.00 seal põhjendatud. Nii, sellega saime klaariks.

Mis puudutab edasist metoodikat, siis kõik võimalused on tööriistakastis olemas. Alustame ikka kõige laiemast ringist ja siis vaatame, kas meil on üksmeelt, mis puudutab mingisugust koalitsiooni hääletust. Ma mingeid piiranguid praegu ei seaks, aga alustaksin hea tahtega, kus kõik on laua ääres ühesugused.

11:53 Aseesimees Kalle Laanet

Andres Herkel, palun!

11:53 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja! Vastusest oma esimesele küsimusele sain ma aru, et Riigikogu viie fraktsiooni käsitus ei ole see, et kõik Riigikogu liikmed on võrdsed. Sellest tuleneb minu sügavalt teoreetiline küsimus: kas põhiseaduse silmis peavad Riigikogu liikmetel olema võrdsed õigused või mitte?

11:53 Marko Pomerants

Meie kodu- ja töökord on kindlasti põhiseaduspärane, muidu ei saaks me selle järgi töötada. See olukord, fraktsioonitus, on ju omamoodi Riigikogu liikme enda tekitatud. Nii on, nii ja naa. Aga ma arvan, et tegemist on põhiseaduspärase olukorraga.

11:54 Aseesimees Kalle Laanet

Tarmo Kruusimäe, palun!

11:54 Tarmo Kruusimäe

Täna, hea aseesimees! Hea ettekandja! Me oleme siin hea hulk aega kulutanud saadikute peale, kes omast vabast tahtest on läinud akna äärde istuma ja on teadlikult loobunud ka paljudest õigustest või võimalustest. Aga minu küsimus on nende saadikute kohta, kes kuuluvad fraktsiooni. Päril palju infot ja teadmist tuleb teisel lugemisel, kui kõik saadikud saavad pulti tulla ja avaldada mingit muud nägemust, aga esimesel ja kolmandal lugemisel on see ära jäänud. Kas oleks võimalik mingil moel, kui teise lugemise lõpus on juba muudatusettepanekuid hääletatud, veel aeg maha võtta ja saadiku tehtud muudatusettepanekut – ma tean, et fraktsioon saab seda esitada – sisse panna ja enne kolmandat lugemist arvestada?

11:55 Marko Pomerants

Et oleks umbes samasugune olukord, nagu on riigieelarve menetlemisel, et teise ja kolmanda lugemise vahel saaks veel teha muudatusettepanekuid, niimoodi või?

11:55 Tarmo Kruusimäe

Jah, kui saalist kõlab mõni selline eluterve mõte.

11:55 Marko Pomerants

Aitüma! Selleks on meil need võimalused, mis me praegu oleme omale loonud, et kindlasti saab eelnõu teise lugemise katkestada, kui selline eluterve mõte tekib enne võimalikku teise lugemise hääletust. See peaks olema see koht. Selline olukord, mis meil eelmisel nädalal kasutada oli, peaks olema erand. Jällegi, tavapäraselt on seaduseelnõude menetlemise aeg nii pikk, et kõik mõtted või enamik mõtteid vähemasti, mis selle eelnõuga on seotud, peaksid jõudma menetlejate kätte. Meie arvame, et Isamaa on igavene, tegelikult on Riigikogu ka. Kui selle eelnõuga see ei õnnestu, siis saab järgmised mõtted võtta järgmise eelnõuga lauale. Ma arvan, et Riigikogu klassika on veeseadus, mida on no sada korda menetletud. Kindlasti ei peaks kodu- ja töökord olema analoogne, põhimõtted peaksid paigas olema, aga aeg-ajalt tuleb seda nüüdisajastada.

11:56 Aseesimees Kalle Laanet

Jürgen Ligi, palun!

11:56 Jürgen Ligi

Aitäh! Kas põhiseaduskomisjon seadis endale eesmärgiks soosida parlamentaarset debatti? Konkreetsest punktist rääkides ma imestan, et siin pole midagi tehtud infotunniga. Üsna hämmastav formaat. Oma ajal ministrina sai siin käidud hea meelega, see oli võimalus näidata oma teadmisi ja oma plaane kirjeldada, oleks tahtnud isegi sagedamini siin käia ja rohkem aega saada. Aga saalist küsijana tundub see täieliku katastroofina, minutiga pead tõstma teema, selle ära kirjeldama ja siis küsima. Vastaja võib kaks minutit ainult lolli mängida. Kui ta ei taha vastata, nii nagu peaminister tavaliselt, siis ei tule sealt midagi. Kas üldse ei olnud teil arutelu all teema, et infotundi võiks natuke pikendada ja seda ajapiirangut lõdvendada?

11:57 Marko Pomerants

Aitüma! Mis puudutab parlamentaarset debatti, siis mõtteid, et see debatt võiks sisulisem olla, on olnud ju erinevaid. Mis puudutab infotunni kvaliteeti või olemust, siis eks seda ole aja jooksul kodukorra abil püütud muuta ka. Stiilinäide on see, et peaminister on iga kord kättesaadav. Kui me, hea Jürgen, räägime sellest, mida kodu- ja töökorras ei ole, siis tõepoolest on olemas ju mitu võimalust. Võimalus

nr 1 on see, mida ka praktiseeritakse, et saadik küsib, mida tema tahab, ja vastaja vastab, mida tema tahab. See on üks praktikaid, üsna laialt levinud. Ma julgen nimetada seda Savisaare printsiibiks, temast see omal ajal alguse sai. Ikka inimesed õpivad, on ju? Teine variant, mida mina kirjeldan ühes toredas raamatus "Minu ministeeriumid", on see, et sa tahad ka sisuliselt saadikuga koostööd teha ja pöördud saadiku poole. Kui ta on saatnud sulle teisipäeval küsimuse teemana "Riigi kaitsest" või "Riigi juhtimisest", siis sa küsid talt, et aga mida sa tegelikult teada tahad, hea Jürgen. Siis sina konkretiseerid oma küsimust ja saad kindlasti väärika vastuse. Kui võib eeldada, et sa tahad niisama laiata, siis teiselt poolt tuleb midagi sellist vastu ka. Aga olles inimestega rääkinud, tean, et ettepanek, mis võib-olla kuskil teie tubades – pean silmas Reformierakonna fraktsiooni – tiirleb, on umbes selline, et infotunni aeg võiks olla pikem, infotund võiks alata varem, näiteks kella 12-st – räägin lihtsalt kuulujutte, inimesed Riigikogus räägivad ju – ja natukene pikem võiks olla küsimise ja ka vastamise aeg. Mina arvan, et see oleks hea tahte korral tehtav, sel lihtsal põhjusel, et hommikupoole meil kolmapäeval komisjonide tööd ei ole. Fraktsioonid peaksid ennast sellisel juhul natuke distsiplineerima, et oma koosolekuid teistmoodi korraldada. Teine asi on see, et need, kes tahavad küsimas käia, saavad ikka käia, selle taha ju elu ei jää. Minu meelest oleks see tehtav. Kui selline ettepanek tuleb, siis vaatame, millist heakskiitu või üksmeelt see leiab. Mina, olles ka natuke aega siin Riigikogus olnud, arvan, et meie põhiprobleem on see, et meil päriselt debatti ei ole. Igaüks räägib oma jutu ära, kas siis sisulise või sisutu, ja päev on õhtus.

12:00 Aseesimees Kalle Laanet

Tarmo Kruusimäe, palun!

12:00 Tarmo Kruusimäe

Täna, hea aseesimees! Hea ettekandja! Kasutan võimalust ja küsin: kas ettepanekute seas oli ka selline, et üle maailma tuntud küberturvalisuse juhtivriigina võiks meil tiigrihüpe teostuda ka siin istungite saalis?

12:01 Marko Pomerants

Aitüma! Sellist ettepanekut, mis praeguses staadiumis oleks ellu jäänud, ei ole. Laual on olnud sellised väiksemat sorti ettepanekud, *à la* kas eelnõude üleandmine peaks toimuma füüsiliselt või saaks neid ka ilma kõneta üle anda jne. Aga midagi kapitaalsemat, mis meie kõigi arusaamadele vastaks, ei ole sellisel määral olnud, et ta oleks eelnõusse sattunud. (T. Kruusimäe vahelehhüüe saalist.) Kuidas? (T. Kruusimäe saalist: "Aga ilusad pildid?") Aa, seda ei pea kindlasti kodu- ja töökorraga reguleerima.

12:01 Aseesimees Kalle Laanet

Jürgen Ligi, palun!

12:01 Jürgen Ligi

Aitäh! See oli nii armas, et te nimetasite Savisaare printsiipi. Mina olen üks väheseid, kes mäletab parlamendiliiget Edgar Savisaart. Tol ajal ei olnud infotundi, aga ka eelnõu kohta küsides ei mahtunud ta kunagi kahe minuti sisse, ta lihtsalt mulises ja küsimuseni ei jõudnud. Aga mina mõtlesin siiski infotundi, kus saadik peab kogu teema tõstatama ja ära kirjeldama. Seal ei ole konkreetset eelnõu ees, vaid on selline jooksev arutelu. Kas te olete nõus, et seda aega võiks pikendada? Fraktsioonid saavad kindlasti hakkama. Aga kas võiks muuta infotunni näiteks kahetunniseks ning anda kaks korda rohkem aega küsida ja kaks korda rohkem aega vastata? Siis oleks teemast kõrvale hiilida palju keerulisem ja samas oleks teema kirjeldamine täpsem.

12:02 Marko Pomerants

Aitüma! Endiselt pean silmas Savisaare printsiipi, Savisaart kui vastajat majandusministrina näiteks. Infotund oli olemas, tema oli vastaja, mitte küsija. Sinu näites oli ta küsija rollis. Kõik on meie enda kätes, ka meie töö kvaliteet. Mina isiklikult toetan seda mõtet. Selle eelduseks on see, et me päriselt ka kasutame aega kvaliteetselt mõlemalt poolt, et üks pool ei räägi lihtsalt, kui loll on valitsus ja kuidas see kõik valesti teeb, vaid püüab probleemi kenasti sisuliselt lahti selgitada, ja teine pool ei arva, kui loll on

see Riigikogu liige, kes parasjagu küsib, ja püüab küsimusele vastata. Eks selline mängumaa ikka jääb. Aga poliitikud räägivad pikalt. Kui vastata ei või jaa, siis ütlen, et mina isiklikult toetan seda mõtet ja püüan sellele toetust leida. Vaatame, kuhu jõuame.

12:03 Aseesimees Kalle Laanet

Aadu Must, palun!

12:03 Aadu Must

Aitäh, lugupeetud juhataja! Tegemist on päris põneva probleemiga ja see on aastatepikkuse sabaga. Mul on küsimus: kas seda printsiipi, millest te äsja rääkisite, ei võiks nimetada Jürgen Ligi printsiibiks? Ma olen kunagi ka ajalehes sellest kirjutanud. Esitasid ministrile – siis ta oli rahandusminister – küsimuse, vastuseks said: "Teie ka saalis. Kust te seda maha loete?" Ja muud asjalikku vastust nagu ei tulnudki. Nii et see on pikkade juurtega probleem. Nähtavasti peaks siin tõepoolest mälu teritama ja midagi ette võtma, et mõned mehed ei oleks ainult väga head endised ministrid.

12:04 Marko Pomerants

Aitüma! Jürgen Ligi saab selles rollis olla ikka ainult koopia.

12:04 Aseesimees Kalle Laanet

Aitäh, hea ettekandja Marko Pomerants! Teile rohkem küsimusi ei ole. Avan fraktsioonide esindajate läbirääkimised. Jürgen Ligi Reformierakonna fraktsiooni nimel, palun!

12:04 Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Kuna minu nimi kõlas, siis kohe tekkis kiusatus. Me oleme tõesti mõelnud, et parlament võiks olla rohkem debateerimise koht. Kunagi seati küsimistele ja vastamistele väga ranged minutipiirid selle tõttu, et oli vaja väga palju seadusi vastu võtta, aga aega raisati talumatult, oli liiga suur mängumaa lihtsalt aja raiskamiseks. Praegu võib tajuda, et parlamentaarse debati kultuur on alla käinud.

Mis puudutab neid valmiskirjutatud küsimusi, siis professor võis täiesti täpselt viidata minu kunagisele reaktsioonile ministrina, aga võin, käsi südamel, öelda, et ministrina käisin ma siin alati hea meelega. See oli võimalus vastata küsimistele ja teadmisi näidata, aga samas oli ka tookord selge mulje, et üks osa parlamendiliikmetest ei saanud isegi selles formaadis küsitud teistmoodi kui valmiskirjutatud küsimusi paberilehtedelt maha lugedes. See ei ole debatt, kui inimesed loevad teksti paberilt. Kõik parlamendiliikmed peaksid suutma suhelda vabalt. Kriitiline hoiak ministrite ja valitsuse suhtes pole iseenesest mitte mingi probleem, kuigi siin Marko justkui seda ütles. Ei, sellega on kõik hästi, seni kuni püsitakse teemas. Aga häda, mida veel tuleks nimetada, kuigi kodukorraga seda ei reguleeri, on seaduseelnõu üle peetavad debatil. Siin on ikkagi päris katastroofiolukord. Osa fraktsioone tulevad ainult valmiskirjutatud kõnedega olukorras, kus nad peaksid esindama oma fraktsiooni ja peaksid tegelikult vastama kõlanud väidetele, nad peaksid kuidagi neile reageerima. Kas see on debatt, kui loetakse lihtsalt teksti ette ega reageerita tekkinud olukorrale? Kas nad ministritena välismaal olles ministrite debatil samamoodi ainult istuvad oma puldi taga, vajutavad nuppu ja siis hakkavad rääkima paberilt?

Seda teemat on loomulikult keeruline reguleerida, aga üks mõte meil on ja me kavatseme selle välja pakkuda. See on see, et tuleks ka horisontaalset suhtlust tekitada, näiteks võiks saada küsida küsijalt. Kui ikkagi läheb midagi väga käest ära, või vastupidi, juhtub midagi väga huvitavat, siis saab ju ka üksteiselt küsides tekitada üle saali arutelu. Ma olen aru saanud, et midagi sellist on juba olemas europarlamendis.

Aga selge on see, et Eesti ei vaja enam nii palju väga suuri seadusi, küll aga vajab ta paremat parlamendi debatkultuuri. Meile ei ole seda jäänud nii palju, nagu vanasti oli, kui siin oli hulk sõnaosavaid inimesi, kes rääkisid rohkem kontseptuaalselt. Vähemalt on ajaloost selline mulje settinud. Võib-olla tõesti see rohu värv tundub liiga roheline tagantjärele vaates, aga mõtleme siis tulevikule. Kõik peaksid suutma omavahel vaielda ja arutleda, ei ole vaja lihtsalt paberilt teksti ette lugeda ja püüda küsimust ära mahutada ühe minuti sisse, kui tegelikult tuleb ju infotunnis ära kirjeldada ka teema. Aitäh!

12:08 Aseesimees Kalle Laanet

Jüri Adams Vabaerakonna nimel, palun!

12:09 Jüri Adams

Härra istungi juhataja, ma paluks ka lisaaega kohe!

12:09 Aseesimees Kalle Laanet

Palun! Kolm minutit lisaaega.

12:09 Jüri Adams

Lugupeetud rahvaesindajad! Me oleme praegu olukorras, mis kordub nagu aamen kirikus iga nelja aasta tagant. Paar kuud enne Riigikogu koosseisu volituste lõppu tuleb menetlemisele Riigikogu kodukorra seaduse mingisuguste muudatuste pakett. See pakett üldiselt sünnib selliselt, et Riigikogu juhatus teenindavad Riigikogu Kantselei ametnikud panevad kolme aasta jooksul kokku kõik oma ettepanekud, mille kohta nad arvavad, et neid oleks vaja selguse mõttes ning nende ja nende ülemuste töö lihtsustamiseks, ja esitavad meile, st põhiseaduskomisjonile. Võib-olla lisandub sellele teatud hulk muid ettepanekuid saalist, aga võib-olla ei lisandu, nagu see on olnud praegusel juhtumil. Ka enne selle eelnõu valmimist oli pikk nimestik mitmesugustest asjadest, mida aga enamik fraktsioone ei toetanud, kaasa arvatud niisugune poliitiliselt üsna kuum ettepanek, et lõpetada ära meil juba kolmandat aastakümnet käiv iga-aastane Riigikogu juhatuse valimine ja teha seda kas kord koosseisu ajal või vähemalt kahe aasta tagant. Niisugune on see olukord ja tõenäoliselt kordub see ka nelja aasta pärast samamoodi.

See asi algas peale sellest, et veidi enne 2003. aasta Riigikogu valimisi võeti siinsamas saalis vastu Riigikogu uus kodukord – tookord seda nimetati veel kodukorraseaduseks –, mis oluliselt erines sellest, mis oli enne seda. Nii et me võime rääkida, et taastatud iseseisvuse ajal on meil põhimõtteliselt olnud kaks erinevat kodukorra versiooni, millel on omakorda olnud muidugi terve rida alamversioone. Neli aastat hiljem, 2007 juhtus niisugune asi. Riigikogus oli kaks seadust: ühte nimetati kodukorraseaduseks ja teist töökorraseaduseks. Mina tookord Riigikogus ei olnud, ma ei oska arvata, kes olid mõjutajad, aga mingisugustel põhjustel otsustati need kaks seadust ühendada üheks tekstiks. See oli Euroopa teatud juriidilise traditsiooni väga põhimõtteline muutmine, kui mitte ütelda rikkumine. Nimelt, kodu- ja töökorra tekstide eristamise vajadus on tulnud ajalooliselt sellest, et kodukorrad on parlamentides olnud sisemised reeglid või kokkulepped, mis käivad ainult esinduskogu enda sisemise töökorralduse kohta, ja parlamendist väljaspool ei ole kodukorral kunagi olnud mingisugust tähendust. Töökorrad, vastupidi, on olnud sellised seadused, mis lähevad korda ka igale kodanikule riigis. Nii et kui me kunagi teeme jälle presidendi töökorra seadust, siis see, kuidas president korraldab tööd omaenda kantseleis, on tema kantselei kodukorra asi, aga see, kui mitme nädala jooksul tuleb kodaniku avaldusele või kaebusele vastata, on avalik küsimus ja see ei saa kuuluda kodukorra hulka. Need asjad on praegu meie seaduses sassis. Juhin tähelepanu näiteks ühele niisugusele asjale, et praegu on selles meie ühendatud seaduses ette nähtud võimalus edasi kaevata Riigikohtusse. Kodukorra normide puhul on see absurdne, töökorra puhul oleks see igati normaalne. Kui on pandud kõik kokku, siis on selliseid asju väga raske eristada.

Kui me vaatame kodukorra ja töökorra arengut käesoleva koosseisu nelja aasta jooksul, siis peab ütleva, et see areng on praktiliselt nullilähedane. Mul oli vahepeal lootus, et Riigikogu esimees härra Nestor ja teised juhatuse liikmed käivitavad uue kodukorra koostamise protsessi. Kahjuks seda ei juhtunud, järelikult jääb see järgmistele koosseisudele.

XIII koosseisu jooksul on toimunud üks väga oluline ja põhimõtteline muudatus. Nimelt, kui Riigikogu eelmised kaks koosseisu lähevad ajalukku selliselt, et Riigikogus komisjone justkui üldse ei oleks olnud, sest komisjonide tööd ei protokollitud, siis nüüd seda tehakse ja see on väga oluline. Jumalale tänu, et nüüd on ajaloole säilitatud vähemalt midagi sellest, mis on komisjonides toimunud. Aga muide, hiljaaegu tuli välja, et see ei ole ka praegu tingimata nii, sest kui näiteks Välisministeerium või mõni teine ministeerium saadab meile paberi ja selle nurga peale pannakse pitser, et see on ametkondlikuks kasutamiseks, siis nagu põhiseaduskomisjoni nõunik Kristo Varend mulle seletas, meie tark kodukord ütlevat, et sellisel juhul komisjoni koosolekut ei protokollita isegi mitte ajaloo jaoks, rääkimata sellest, et teha protokoll avalikult kasutamiseks. Nii et selles protokollimise küsimuses ei ole lõpuni mindud. Härra Pomerants ütles õigesti, et Riigikogu põhiprobleem – ideoloogiline, nagu tema nimetas, ja seda ütles ka härra Herkel – on see, kas kõige olulisem on Riigikogus fraktsioon või kõige olulisem on

Riigikogu liige. Kehtiva kodukorra järgi on kõige olulisem kahtlemata peaaegu kõiki õigusi omav fraktsioon ja Riigikogu liikmel on vaid mõningad väikesed õigused sellele lisaks. Teine asi, mida võib ütelda, on see, et Riigikogu kodukorra põhipaleusena tunduvad olevat kaks asja: esiteks, hoida tööaeg minimaalne, ja teiseks, teha Riigikogu istungi juhtimine juhatajale võimalikult lihtsaks. See on see pärand, mille me anname edasi järgmisele Riigikogule. Mõne kuu pärast on siin pooled liikmed uued, nemad jõuavad jälle kolme aasta pärast arusaamisele, et see kodukord ei ole mitte kõige parem siin maailmas. Tänan tähelepanu eest!

12:17 Aseesimees Kalle Laanet

Aitäh! Eiki Nestor Sotsiaaldemokraatliku Erakonna nimel, palun!

12:17 Eiki Nestor

Austatud juhataja! Austatud kolleegid! Ma kõigepealt tänan neid vanematekogu liikmeid, kes sel teemal kaasa mõtlesid. Nagu te näete, põhiseaduskomisjon lähtus siin selgest loogikast ja tõi Riigikogu saali eelnõu sellisel kujul, mis võib pälvida 51 rahvasaadiku toetuse. Sellegipoolest jäid siit välja mitmed ettepanekud ja ma usun, et järgmine Riigikogu ei pääse mitte kuskile nende teemadega tegelemisest. Minu arvates on kõige olulisem puudus siin see, millest rääkis kolleeg Jürgen Ligi. Mina sõnastaksin selle küsimuse natuke teistmoodi: see on Riigikogu võime ühiskonnas üles kerkinud küsimustele adekvaatselt reageerida. Ma pean ütleva, et ma olen sellel veendumusel olnud päris kaua ja seda omaenda ministriametis oldud aja põhjal. Kunagi juhtus selline äärmiselt kurb ja tõsine lugu, et Pärnus hakkasid inimesed jooma metanooli ja seetõttu lahkusid elust. Probleem oli meeletult terav. Mina ministrina palusin luba tulla infotundi, sest ühiskond arutas seda teemat loomulikult palavalt ja tõsiselt. Ma ei saanud infotundi tulla, kuna ma olin käinud just nädal enne siin ministrina ja sel nädalal oli kohustus infotundi tulla teistel ministritel. Lõpptulemus oli see, et seda arutati igal pool mujal, meedias, koridorides, fraktsioonides, ja ainukene koht, kus seda teemat ei arutatud, oli see saal siin. Vaat sellist olukorda nagu tekkida ei tohiks.

Sellest sügisest on kaks lihtsat näidet. Esimene on juhtum, mille lühike nimi on Metsavas. Kas Riigikogu on seda mingil moel täiskogul arutanud? Näete isegi, et ei ole sobivat vormi, kuidas seda teha. Teine ja väga tuline lugu juhtus alles hiljuti. Kui ränderaamistiku kohta ei oleks esitatud Riigikogu avalduse eelnõu, siis Riigikogus ei olekski olnud vormi, kuidas seda teemat arutada. Ma olen olnud sügavalt veendunud, et infotunni kord peaks olema teistsugune, see peaks olema koht, kus saab pidada poliitilist debatti kuumadel teemadel, me ei peaks arutama siin mingeid üksikküsimusi. Lõppkokkuvõttes saab küsimustele alati vastata ju ka nii, nagu järgmises näites, mille ma toon oma kogemuste põhjal. See on üks vastustest, mis mulle on eriti meelde jäänud. Küsija ei mahtunud ühe minuti sisse, ta rääkis poolteist minutit, juhataja segas teda mitu korda ja palus küsimuse esitada. Küsimusele minister vastas: "Ei." See oligi kogu vastus. Ilmselt läheb see Riigikogu ajalukku kui kõige lühem vastus, sest enam lühemat välja mõelda ei ole võimalik. Aga põhimõtteliselt ei õnnestu meil ju vastuste kvaliteeti kodukorraga mitte kuidagi reguleerida.

Nii et olen igapidi tänulik komisjonile, et seadusest kõrvaldatakse vead, mis seal täna on selgelt sees ka täiskogu juhtimise mõttes. Näiteks see, et kuigi eelnõu algataja või komisjon võib olla esmaspäevaks targemaks saanud, puudub tal õigus päevakorrast mõnda punkti välja arvata, mis on ju täiesti absurdne. Kui eelnõu algataja või komisjon ei soovi seda arutelu pidada, siis ta peab käituma inetult, mis jälle kokkuvõttes võtab Riigikogu mainet alla, eks ju. See viga on nüüd kõrvaldatud. Täpselt samamoodi olen ma väga tänulik, et me ei pea vaidlema teemal, et kui valitsus on sidunud mingi eelnõu usaldamisega, kas siis valitsus peab tulema seda Riigikogu täiskogu ette seletama või mitte ja kas siis minister peab ka küsimustele vastama või mitte.

Palun ka lisaaega!

12:21 Aseesimees Kalle Laanet

Palun! Kolm minutit lisaaega.

12:21 Eiki Nestor

Sisu poole pealt on see minu arvates täielik rumalus. Kui valitsus juba seob mingi eelnõu usaldamisega, siis peab valitsusliige siin esinema ja peab ka vastama küsimustele, ja seda just täiskogu ees. Need vead on nüüd kõrvaldatud. Suur tänu põhiseaduskomisjonile!

Aga edasine töö, ma ei tea, kas selle eelnõuga või siis järgmises Riigikogu koosseisus, peaks kindlasti olema suunatud sellele, et täiskogul oleks võime reageerida ühiskonnas tekkinud aktuaalsetele teemadele. Selleks ei ole vaja seaduseelnõu, selleks ei ole vaja isegi avaldust või otsuse eelnõu, piisab näiteks sellest, kui fraktsioonid teispäeval teatavad, mis teemat nad tahavad infotunnis arutada. Peaminister on kohustatud siia tulema, ta ise otsustab, kes need ministrid on, kelle ta kaasa võtab. On sissejuhatus, on lühike vastus ja pärast seda algavad küsimused ja vastused, asja arutatakse sõltuvalt sellest, kas sellel päeval on taotletud ühe, kahe või võib-olla kolme teema arutelu, ajaliselt saab seda reguleerida. Aga siis oleks selge, et mingi pikema debati kaudu Riigikogu reageerib nendele teemadele, mis hetkel ühiskonnas üleval on.

Kokkuvõttes on meie parlamentaarse riigikorralduse juures kodukord olnud suureks abiks. Võin teile tuua näite, et meie hea külaline, kes siin praegu viibib – Gruusias liigutakse põhiseaduse muudatustega parlamentaarse riigi poole –, avaldas eile meie omavahelises vestluses kindlat veendumust, et nüüd, kui neil kehtib uus põhiseadus, peaks peaminister viibima parlamendis vähemalt neli korda aastas. Saate isegi aru, mis olukorras meie oleme. Kui mina ütlesin, et meie parlamentaarses riigis käib peaminister siin neli korda kuus, siis grusiinid, kolleegid, olid kaunis üllatunud.

Nii et täna veel kord vanematekogu liikmeid ja täna ka põhiseaduskomisjoni selle töö eest, mis nad teinud on. Need suhteliselt praktilised Riigikogu täiskogu tööd segavad probleemid saavad lahendatud. Aga öelda, et kodukord ei saaks veelgi parem olla, ilmselt ei saa. Loodame siis, et võib-olla ka suurema avalikkuse heaks tehtud ettepanekutele tuleb toetus, nii et need pälvivad 51 saadiku heakskiidu, siis saab seda muuta. Aitäh!

12:25 Aseesimees Kalle Laanet

Aitäh! Rohkem kõnesoovijaid ei ole, sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 762 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Määran eelnõu 762 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 2019. aasta 15. jaanuari kell 17.

5. 12:25 Isikuandmete kaitse seaduse rakendamise seaduse eelnõu (778 SE) esimene lugemine

12:25 Aseesimees Kalle Laanet

Läheme viienda päevakorrapunkti juurde. Põhiseaduskomisjoni algatatud isikuandmete kaitse seaduse rakendamise seaduse eelnõu 778 esimene lugemine. Põhiseaduskomisjoni esimees Marko Pomerants, palun!

12:25 Marko Pomerants

Lugupeetud eesistuja! Head kolleegid! Selle eelnõuga seoses mul väga pikka juttu teile esitada ei ole. Eelmisel nädalal te kõik osalesite või kes osales, see osales, selles, et me selle eelnõu seaduseks saamist minu ettepanekul ei toetanud. Põhjuseks oli see, et isikuandmete kaitse seaduse rakendamise seaduses võis olla konflikt põhiseadusega, mis tulenes vangistusseadusesse teise lugemise eel sisseviidud muudatustest. See ei tähenda, nagu isikuandmete kaitse seaduse rakendamise seadust Eestis vaja ei oleks. Seetõttu on esimesele lugemisele esitatud tekst, mis on oma sisult selline, nagu ta oli teise lugemise ajaks, välja arvatud vangistusseaduse muudatused. Põhiseaduskomisjoni arvamus on, et selle seaduseelnõuga peaks nüüd minema kolmel lugemisel lõpuni, et see saaks rakenduda, sest isikuandmete kaitse seaduse enda me oleme vastu võtnud. Kindlasti ei ole põhiseaduskomisjonis valdav see seisukoht, et kõik rakendamiseks vajalikud aktid oleksid valdkonnapõhiselt eri komisjonides menetletud.

Menetlusotsused: teha ettepanek saata eelnõu täiskogu päevakorda tänaseks (ühine arusaam), teha ettepanek eelnõu esimene lugemine lõpetada (konsensus), teha ettepanek määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks kümme tööpäeva, s.o 7. jaanuar 2019 kell 17.15 (konsensus) ja määrata põhiseaduskomisjoni esimees Marko Pomerants komisjoni ettekandjaks. Aitäh!

12:28 Aseesimees Kalle Laanet

Aitäh, austatud põhiseaduskomisjoni esimees! Teile on vähemalt üks küsimus. Aadu Must, palun!

12:28 Aadu Must

Lugupeetud komisjoni esimees! Ma üldiselt olen jälginud selle seaduseelnõu valmimist. Kas parandusettepanekute menetlemise käigus on komisjonil kavatsus vaadata läbi ka teisi punkte peale vangistusseaduse? Ma konkreetselt mõtlen seda, kas ei oleks otstarbekas äkki konsulteerida veel ka arhiivinõukoguga. Muudetakse arhiiviseadust, aga siin esitatud parandusettepanek on nagu porgand tordi sees, mis ei tunne arhiiviseaduse ei teooriat ega praktikat ega ka Euroopa tasandit ja sõnastus on nõrk ning see tooks hiljem nähtavasti kaasa kohtuprotsesside jada jne. Kas siin on otstarbekas veel midagi muuta või proovida ära päästa?

12:29 Marko Pomerants

Aitüma! Mis puudutab arhiiviteemat, siis selle seaduseelnõuga seoses me oleme Riigiarhiivist saanud ühe kirja. Eks me seda menetleme ka. See puudutab küll teist temaatikat. Aga ma saan lubada omalt poolt seda, et metoodika vastab kodu- ja töökorrale, mis meie käsutuses on. Kui on konkreetsed muudatusettepanekud, siis mina ei ütle, et neid ei saa tulla. Mul puudub selleks võimalus.

12:29 Aseesimees Kalle Laanet

Aitäh! Teile rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Kõnesoovijaid ei ole. Sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 778 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Määrان eelnõu 778 muudatusettepanekute esitamise tähtjaks 2019. aasta 7. jaanuari kell 17.15. Oleme lõpetanud ka viienda päevakorrapunkti menetlemise ja sellega on lõppenud ka meie tänane istung. Kohtume homme. Head päeva!

Istungi lõpp kell 12.30.